

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

XXIII

ŽALEC, MAJ 1969

ŠTEVILKA 5

»Hmeljar« izdaja delavski svet kombinata. Ureja uredniški odbor: predsednik: Kač Karel; člani: Križnik Veljko, dipl. inž. agr., Zagar Marjan, dipl. inž. agr., Glinšek Slavko, dipl. inž. agr., Kronovšek Ivan. Urednica strokovne priloge Kač Miljeva, dipl. inž. agr. Glavni in odgovorni urednik Vybihal Vili, inž. agr. — Uredništvo je na KK Žalec. — Glasilo izhaja v 4.500 izvodih. Letna naročnina 12. dinarjev. — Tisk in klišee, »Celjski tisk« Celje.

Kmetje kooperanti v organih upravljanja podjetja, oblastnih in družbenih organih

Zelo razgibano obdobje kandidacijskih zborov in volitev v občinske skupščine, republiško in zvezno skupščino je za nami.

V tem obdobju so potekale tudi volitve v organe upravljanja v podjetju tako, da so bili letošnji prvi meseci, posebno, če vključimo še zборе volivcev z razpravo o davkih, zelo živahni in je bilo včasih sestankom že težko slediti.

Mislim, da je treba poudariti, da je bila udeležba kmečkih ljudi na sestankih zadovoljiva, da se je na sestankih veliko razpravljalo o kmetijstvu, predvsem pa o položaju in težavah kmečkega človeka.

Občinska konferenca SZDL je v predložitvenih programskih izhodiščih o kmetijstvu nakazala naslednje smernice:

V kmetijstvu se bomo zavzemali za enakomeren dolgoročni razvoj, vsklajen z rastjo notranje kupne moči, turizma in zagotovitvijo dolgoročnega enakopravnega vključevanja v mednarodno menjavo blaga.

Dolgoročni program razvoja kmetijstva v občini in širšem območju mora zagotoviti:

- urejanja in zaščito kmetijskih zemljišč;
- rekonstrukcijo in modernizacijo hmeljišč in drugih trajnih nasadov;

— ustrežnejšo specializacijo in koncentracijo proizvodnje na družbenih in kmečkih posestvih, njihovo boljše opremljenost in stalno rast produktivnosti dela;

— ustrezna sredstva za razvoj v kmetijski panogi s sprejemljivimi pogoji;

— takšno davčno politiko, ki bo upoštevala dejanske proizvodne in prodajne pogoje kmečkih posestev in zasledovala programske cilje na področju kmetijstva;

— večjo usklajenost kmetijske in gozdarske proizvodnje, zlasti še v hribovitih predelih.

Za zagotovitev enakovrednejšega razvoja kmetijstva moramo doseči večjo organiziranost kmetijstva, predelave živil in trgovine tako na področju občine in širšem področju.

Stremeti moramo za odpravo obstoječih neskladnosti v delitvi ustvarjene vrednosti med kmetijsko proizvodnjo, predelavo in trgovino. V ta namen moramo krepiti materialno osnovo vseh treh dejavnosti in njihovo enakopravno samopravno povezovanje.

Na socialno zdravstvenem področju se bomo zavzemali za bolj popolno zdravstveno in starostno zavarovanje kmečkih ljudi.

Urediti je potrebno sistem strokovnega izobraževanja kmečke mladine.

Nadalje moramo uveljavljati samoupravne pravice kmečkega proizvajavca v proizvodnih in družbenih odnosih.

V predstavnih telesih se bomo odločneje zavzemali za takšno zakonodajo, ki bo omogočala izvajanje nakazanega programa.

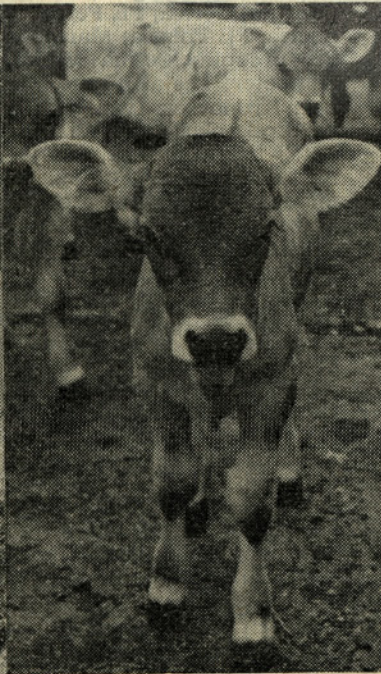
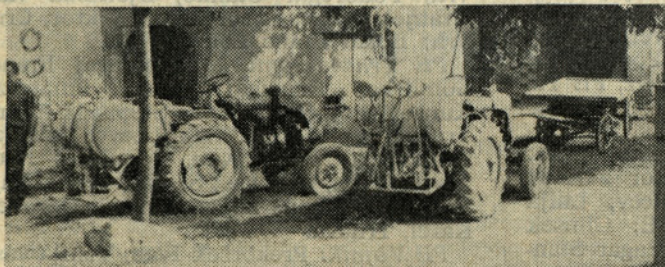
Naloga vseh nas, članov te naše najmasovnejše družbenopolitične organizacije, je storiti vse, da nakazane smernice ne bodo ostale samo na papirju. Tudi izvoljenim odbornikom in poslancem, posebno tistim iz vrst kmetijstva, naj bodo osnovno napolnilo za njihovo delo.

Pri občinski konferenci SZDL v Žalcu se je v januarju ustanovila sekcija za kmetijstvo. Konferenca je v sekretariat sekcije izvolila naslednje:

Turinek Antona iz Ponikve za predsednika, za člane pa:

Kronovšek Ivana iz Orle vasi; Kuder Ivana iz Griž; Strenčan Viktorija, Petrovč; Vranič Ivana, Vransko; Lukman Antona, Tabor; Plaskan Vlada, KK Žalec; Zagar Stanka, KK Žalec; Kolenc Vinka, KK Žalec; Pulko ing. Eda, GO Šempeter; Gorišek Vlada, Skupščina občine Žalec.

Nadaljevanje na 2. strani)

S pozno pomladjo je zaživela narava in so se odprla dela

(nadaljevanje s 1. strani)

Sekretarija sekcije si je na prvi seji postavila tudi lehi problem dela: Proučitev položaja kmetijstva in gozdarstva, samoupravljanja v kmetijskih in gozdarskih organizacijah ter mesta in vloge kmetijskih kooperantov v teh organizacijah.

- 2. Pribovite kmetije njihov potočaj in možnosti preusmeritve;
- 3. socialna struktura kmečkega prebivalstva, problematika zdravstvenega in starostnega zavarovanja;
- 4. proizvodne možnosti kmetij in razvira p. t. t. k.
- 5. dopolnilne gospodarske dejavnosti na manjših kmetijah.

Ustanovitve sekcije je odraz težnje in potrebe, da se organ začne bolj aktivno vključiti v reševanje kmetijske problematike in da pri tem spedejuje čim več neposrednih proizvajalcev.

V zbor delovnih skupnosti občinske skupščine Zalec so bili iz vrst kmetov kooperantov izvoljeni: Marjan Jelovešek iz Petrovc, Maks Hropot iz Gotovlje, Franc Čevnik iz Polzela, Jože Vasko iz Gomiljskega in Robert Kladičnik iz Čepelje.

V celjski občini je bil izvoljen delovnih skupnosti izvoljen Verdel Franc iz Dobrne. V republiški zbor slovenske skupščine sta bila izvoljena v župski občini dipkoting. Milovan Zidar in glavni direktor inadega podjetja in ing. Vlado Goršek, dosedanji vodja podjetja in obmojski predsednik v celjski občini pa Snabel Bogdan iz Frankolovega območja.

Odborniki župne občinske skupščine in iz vsake volilne enote ponedeljevi izvoljeni delegati so na zasedanju 23. aprila izvolili za poslance gospodarskega zbora slovenske skupščine kmetovskega Ivana, kmetijsko kooperanta iz Orle vas in Rozman Joško. V zbor delovnih skupnosti občinske skupščine Volitve v organu upravljanja podjetja so potekale 21. maja 1969 kmetijsko-kooperanti pa so volili svoje predstavnike na 20 zborovskih kooperantov, ki so bili zadnji dve nedelji v marcu.

Na zborih je bilo navzduh 1232 kooperantov. Na zborih so imeli volilno pravico tudi polnoletni družinski člani kmetov-kooperantov in sicer tisti, ki jim je osnovni poklic kmetijstvo.

S spremembo statuta podjetja se je spremenilo tudi število članov v posameznih organih. Število članov centralnega delavskega sveta se je zmanjšalo od 61 na 31, število članov upravnega odbora od 15 do 11, svet delovne enote kooperacija pa šteje 15 članov in ne 27 kot se je prvotno predvidevalo. Število članov sveta kooperantov v poslovnih enotah je ostalo neizpremenjeno. Številčnost članstva v organih se je zmanjšalo zaradi ugotovitve, da udeležba na sejah ni bila zadovoljiva, prav tako tudi razprave in z namenom, da bi bilo delo organov racionalneje in uspešnejše.

Sorazmerno z zmanjšanjem števila članov v organih se je zmanjšalo tudi število kmetov-kooperantov v teh. Dosedaj je bilo v Centralnem delavskem svetu 13 kmetov-kooperantov. Po novih določilih je kooperacija zastopana v centralnem delavskem svetu s 7 člani in sicer 6 kmetijsko-kooperanti in 1 članom kolektiva delovne enote.

Na enotni kandidacijski listi je v celjski župi Male Braslovce, Turinšek Anibald, Do-

tralni delavski svet kandidiralo 11 kmetov-kooperantov in sicer:

Bizjak Ivan, Jelovešek Marjan, Jurhar Franc, Kobale Janko, Planinšek Franc, Rojnik Franc, Rovšnik Franc, Šporn Franc, Tavčar Franc, Verdel Franc, Vedečnik Jože.

Kandidati so dobili od 525 do 925 glasov, izvoljeni pa so bili naslednji: Jelovešek Marjan, Petrovce; Rojnik Franc, Zg. Grusovlje; Bizjak Ivan, Gotovlje; Vedačnik Jože, Dolenja vas; Jurhar Franc, Ločica-Vransko; Hropot Franc, Polzela.

Iz vrst kolektivov je bil izvoljen v centralni delavski svet plaskan Vlado. Ustanovitve seji ODS so v njegove organe kooperacije izvoljeni: — v upravni odbor — Verdel Franc, kooperant iz Dobrne in Plaskan Vlado, za namestnika Rudi Kobale, kooperant iz Dobrne in Polzela; — v komisijo za razvoj in investicije — Lilija Lojze, pomočnik upravnika DE; — v komisijo za delovne razmere, družbani standardi in izboljšanje p. t. t. — Ivan Vodič, PE Polzela; — v komisijo za varstvo pri delu — dipl. ing. Peter Boudar, direktor za varstveno proizvodnjo, PE Polzela; — v komisijo za nadzor zakonitosti in varstvo: šušter Janez, inovine; Rovšnik Franc, kooperant iz Trnave; — v komisijo za izboljšanje in varstveno inovine: Marinič Karel, direktor za pospeševanje kmečke proizvodnje, PE Polzela; — v uredniški odbor: Šporn Franc, Elmaljar — Kronovšek Ivan, kooperant iz Orle vasi in dipl. ing. Glinšek Slavko, tehnik za pospeševanje kmečke proizvodnje, PE Polzela.

V 15 članski svet delovne enote kooperacije so po odločbi centralnega delavskega sveta volili kooperanti in vsake po enega člana, odbor aktivov mladih kmetijskih proizvajalcev enega člana in kolektiv delovne enote strilamez, ormod izvoljenih so bili: Fonda Anton, Kamence, PE Braslovce; Sah Jože, Lisce, PE Celje; Kuder Ivan, Pongrac, PE Gotovlje; Stamp Rudi, Gorica, PE Petrovce; Košec Jože, Ločica, PE Polzela; Marinc Karel, Prebold, PE Prebold; Cetina Vinko, Podlog, PE Sempeter; Lesjak Franc, Miklavž, PE Tabor; Kronovšek Ivan, Orla vas, PE Trnava; Prekoršek Ivan, Višnja vas, PE Vojnik; Kladičnik Robert, Čepelje, PE Vransko; Sedminek Erik, Podlog, Odbor aktivov mladih kmetijskih proizvajalcev; Lilija Lojze, Sempeter, kolektiv DE; Zagar Stan-ko, Sempeter, kolektiv DE.

Svet bo na prvi seji izvolil predsednika in njegovega namestnika ter imenoval člane komisij in strokovno pospeševalnih odborov. Odbor aktivov mladih kmetijskih proizvajalcev v okviru podjetja povezuje 16 aktivov. Aktivni so v dosedanjem delu pokazali veliko pripravljenost za delo in aktivnost.

V svete kooperantov poslovnih enot je bilo izvoljenih 97 kmetov-kooperantov in 28 članov kolektivov. V svete kooperantov so bili izvoljeni: PE Braslovce: Fonda Anton, Kamence, Rizmal Franc, Podvrh; Rojnik Jože, Poljce; Rojnik Ivan, Glinje; Serdoner Peter, Parizlje; Bas Nande, Kamence; Vodlak Vla-

do, Male Braslovce, Turinšek Anibald, Do-

brovje; Teržan Miha, Letuš; Vodlak Ivan, Letuš; Pecovnik Franc, Zgorne Gorce. PE Celje: Podergajs Jure, Zagrad, Dimc Jože, Rožni vrh; Stozir Anton, Trnovlje; Verdelj Milan, Ostrožno; Kozelj Franc, Bukovžlak; Juteršek Ciril, Ljubecna; San Jože, Lisc, Kamence; Fonda Ing. Hadinjca Sabjan Jože, Cesta na Ostrožno; Kozuh Julko, Skofja vas; Gmajner Anton, Vojnik, PE Gotovlje; Kuder Ivan, Pongrac, Goropevšek Anton, Grize; Turinšek Anton, Podkraj; Kos Franc, Studence; Jurhar Ludvik, Vrbje; Lešnik Stefan, Loznica; Vasle Franc, Gotovlje; Skafar Anton, Gotovlje; Hropot Maks, Gotovlje; Bizjak Ivan, Gotovlje; Šeped Anton, Vrbje; Pospel Ivan, Grize; Sredenski F., Gotovlje. PE Petrovce: Erce, Stefan, Libore; Kuz Jože, Petrovce; Kuder Martin, Levec; Hajšek Viktor, Drešinja vas; Razboršek Jan, ml., Ajta vas; Murn, Kač, Kuše, Jelen, Rudi, Galicija; Turinšek Jakob, Pesovnik; Tomšek Jože, Hrelce; Majovšek Oto, Vinska gora; Bukovec Jože, Petrovce; Toman Anton, Petrovce; Kučer Alojz, Petrovce.

PE Polzela: Košec Jože, Ločica; Tavcar Franc, Breg; Šafar Alojz, Galože; Ježernik Andrej, Polzela; Bizjak Franc, Polzela; Zolmir Ivan, Podvinj; Umbreit Ralko, Andraž; Zebukovnik Franc, Dobrič; Josovec Jože, Ločica; Ježernik Franc, Parizlje; PE Prebold: Stergar Anton, Marija Reša; Bab, Jože, Lačova vas; Ursic Anton, Dolenja vas; Ergot Oto, Gornja vas; Jurak Jože, Seseč; Rojnik Ivan, Kaplja vas; Marinič Karel, Prebold; Zagošen Jože, Marik; Štepišnik Ivan, Prebold; Čizej Cilij; Prebold, Polčenič Franc, Prebold. PE Sempeter: Zagan Ivan, Zg. Rufe; Križovec Viktor, Sempeter; Cetina Franc, Dobreča vas; Rojnik Franc, Sp. Grusovlje; Stofman Ralko, Rale; Cetina Vinko, Podlog; Vrbnjak Martin, Zalog; Serdoner Ivan, Zg. Grusovlje; Zolmir Ernest, Sempeter; Učur Filip, Sp. Grusovlje; Skorjanc Viktor, Sempeter. PE Tabor: Lesjak Franc, Miklavž; Dolar Miha, Loke; Kobal Janko, Tabor; Kos Vinko, Loke; Jurhart Ivan, Pandor; Pustoslavšek Franc; Kapla; Čebnik Jože, Črni vrh; Podbregar Stanjo, Ojstriška vas; Čranjek Franc, Tabor; Drošč Viktor, Črni vrh; Bokal Franc, Loke.

PE Trnava-Gomilsko: Rancigaj Franc, Gomilsko; Rancigaj Franc, Smatevž; Kunst Anrj, Grajska vas; Štepišnik Albin, Trnava; Rožič Jože, Zakl; Levec Marija, Sentrupert; Božič Ivan, Gomilsko; Kronovšek Ivan, Orla vas; Strožer Ivan, Grajska vas; Kampus Jože, Trnava; Herodež Karel, Trnava.

PE Vojnik: Prekoršek Ivan, Višnja vas; Vrisk Matilda, Ivenca; Fijavž Ignac, Frankolovo; Merzidovšek Vinko, Frankolovo; Trbovšek Ivan, Strmec; Božnik Marko, Strmec; Stimulak Martin, Dobrna; Gerl Anton, Dobrna; Zibret Karel, Vojnik; Velikanja Ivo, Celje; Gorican Karel, Strmec.

PE Vransko: Vodlan Ivan, Tešova; Orehovec Lovrenc, Jeronim; Ukman Julijana, Zahomce; Vranic Ivan, Prekopa; Brdnic Ignac, Stopnik; Novak Anton, Zajasovnik; Kladičnik Robert, Čepelje; Kladičnik Alenka, Čepelje; Berčić ing. Franc, Vransko; Trobiš ing. Rudi, Vransko; Farcnik Ivo, Vransko.

Sveti kooperantov bodo na prvih sejah izvolili predstavnike in njihove namestnike kakor tudi imenovali strokovno-pospeševalne odbore in hramnokreditne odbore.

Plaskan Vlado

Plaskan Vlado

Plaskan Vlado

Plaskan Vlado

Plaskan Vlado

Plaskan Vlado

Plaskan Vlado

Plaskan Vlado

Plaskan Vlado

PRELOGOSLOVNI TEREN NA JE DOPIRO DELAVCEM IN KMETOM KOOPERANTOM

KOMBINATA ZA LETO 1969

sklad» ni štiri milijona svetla DE. Komisija za delovne razmere, družbeni standard in izobraževanje pri delavskem svetu kombinata je na svoji seji dne 21. aprila razpravljala o pogojih in osnovah za regresiranje dopustov v letu 1969. Komisija je računala, da bodo samoupravni organi podjetja odobrili za regrese tako visino denarnih sredstev, kot je bila porabljena v letu namene leta 1968.

Z ozirom na to, da so sredstva omejena in da je potrebno plačati davčne obveznosti, na izplačane regrese se komisija odločila, da se regresi za dopuste daje samo tistim delavcem in kooperantom, ki bodo dopuste uporabljali v domovih podjetja v Crikvenici in Biogradu in v domovih s katerimi ima Počitniška skupnost dogovore o zamenjavi dopustnikov v Piranu in na Češko-slovaškem ter v domu Združenja ZB v Komajzu za borbe NOB.

Na podlagi navedenih osnov komisija je sprejela, je bila imenovana oziroma ožija komisija, da pripravi merila za delitev regresa med delavce dopustnike. Osnovni tako izdelanega predloga bo komisija DS razpravljala na svoji prihodnji seji takbo vsvojem predlogu in predlagala DS kombinata v potrditev. Predlog osnutka je naslednji:

Upravičenci do regresa so delavci in kmetje kooperanti kombinata ter ožji člani njihovih družin, ki niso drugje zaposleni, ne uživajo pokojnin, ali nimajo drugih virov dohodka nad 250 N-din mesečno. Ožji člani družine so žena, mož otroci, stari moža ali žene, ki živijo v skupnem gospodinjstvu.

Regresi naj bi se dali na podlagi povprečnih mesečnih dohodkov na družinskega člana vsi člani ožje družine, ki imajo pravico do regresa. Osnova za določitev povprečnega dohodka za kmete kooperante na bi bil katastrski dohodek na ožje člane družine, ki imajo pravico do regresa po gornjih določilih.

Ce sta mož ali žena zaposlena na drugi delovni organizaciji, se število družinskih članov deli na polovico.

Predlog za regrese po gornjem ključu bi bil naslednji:

Za delavce s povprečnim mesečnim dohodkom na družinskega člana	Za članke kolektivne dnevni regres	Za članke ožje družine dnevni regres
do 250	24,00	22,00
od 250 do 350 N-din	22,00	20,00
od 350 do 450 N-din	20,00	18,00
od 450 do 550 N-din	17,00	15,00
od 550 do 650 N-din	14,00	12,00
od 650 do 750 N-din	11,00	9,00
od 750 do 850 N-din	8,00	6,00
nad 850 N-din	6,00	4,00

Otrokom do 10 let starosti se prizna po gornji lestvici polovica regresa družinskega člana.

Prijave za Biograd in Počitniške domove s katerimi ima počitniška skupnost dogovor šošliffe čimprej na Počitniško skupnost v Zalcu, prijave za Crikvenico pa na Financni Center Hmežada v Pariski Gosar Ivančki najkasneje do 10. maja. Vse prijave zbirajo in skupno pošiljajo delovne enote.

Ob prijavi za letovanje mora prošnik poloziti 100 N-din varščine (družina) ki naj se zbira pri DE potem ko dobi prošnik obvestilo, da je razporejen v počitniški dom. DE so odgovorne, da ta denar nakazejo organizaciji, ki bo delavce dopustoval. Financna služba na DE bo izdajala prošnikom po gornjih kriterijih in zato tudi odgovarjala, potrdila o visini regresa.

Prošniku, ki ne bi bivanja v počitniškem domu odgovoril v roku 15 dni pred nastopom varščina zapade. Če primerih višje sile je lahko, ta rok krajsi.

Prošnik bo moral po določenih obrazcih predložiti za svoje družinske člane, ki so drugje zaposleni, potrdilo delovne organizacije o visini rednega mesečnega osebnega dohodka, kooperanti o ugotovljenem katastrskem dohodku, vsi pa tudi o evantuelnih drugih dohodkih iz obrti in podobno. Počitniški domovi bodo pričeli obratovati 10. junija, prenehanje dela 30. oktobra (10. v Biogradu pa 20. septembra).

Polna lastna oena v domovih Počitniške skupnosti je taka, kot je bila objavljena v Crikvenici pa bo znašala ca. 3400 N-din (ni še točnih kalkulacij).

Vse to so samo predlogi, ki lahko da bodo z določenimi popravki sprejeti od samoupravnih organov podjetja. O končni odločitvi bodo očitno obvestili takoj po sprejetju. F. Ivančič

Vsem svojim delavcem kooperantom in sodelavcem

Čestita za praznik dela 1. maj in za 50-letnico sindikata in KPJ

SEKCIJE AKTIVA MLADIH KMETIJSKIH PROIZVAJALCEV SE UVELJAVLJAJO

Zelja starejših kot mlajših ljudi po organiziranju kmečke mladine in mladih zaposlenih v našem kombinatu je bila utemeljena. Sekcij aktivna mladih kmetijskih proizvajalcev je že 16 in skoraj vse tudi uspešno delujejo. Zal pa njihovo delo do sedaj ni bilo najbolje organizirano. Največ so se pač razšli po paroli, znajdi se. In zaradi so se zmanjšali. Skoraj povsod so priredili razne strokovno izobraževalne tečaje, razna predavanja, ponokod pa so tudi organizirali plesce, ki so prav tako tudi zelo dobro obiskani.

Da pa bi bilo prihodnje delo se boljše usmerjeno, so nedavno ustanovili odbor aktivna ki ga sestavljajo predsedniki posameznih sekcij. Za vodjo so izbrali Simončič Stefana, tajniške posle pa bo prevzela Rojšek Marija iz Polzele. Ze na drugem sestanku se je odbor dogovoril za mladih kmetijskih proizvajalcev in njihovih novoustanovljenih organizacij z imenom ZMS. Zelo napačno bi bilo, če bič motu ustanovaljenih aktivna bolj pospeševali delitve mladine na globoke. Vendar pa itak na njenim delom ter organizacijo povsem odpadel. Marsikje so že vzpostavili dobre sistike z vsaki

mi aktivni, prav tako pa se ob skupnih akcijah dobro uveljavljajo. Mladi se tudi še kar uspešno uveljavljajo v posameznih krajevnih družbenopolitičnih organizacijah. Predvsem imajo svoje predstavnike v SZDL svetih kooperantov in tudi delo pri ostalih društvih največkrat ne ostane neopazno. Nedavno so vočili tudi svojega predstavnika v centralni delavski svet, kjer bo zastopal interese mladih. Odločili so se za Sedmink Eriha, predsednika mladih kmetijskih proizvajalcev v Sempetru. Vendar tudi skupščinske volitve ni so šle neopazno mimo njih. Uspele jim je evidentirati in kandidirati večje število kandidatov, vendar brez uspeha. Sicer je pa že samo to uspeh.

Vendar pa je bodoče delo mladih tudi dobro zasnovano. Stiskajo prešči čas, ki je na kmetih še posebno občutna, jih ne bo odvrnila od namena, da organizirajo nekaj poučnih ekskurzij. Stroške bodo delno krili sami, nekaj pa bo prispevalo, kot v ostalih delavskih organizacijah, podjetje. Vse potrjuje, da bo aktivna zares aktivna.

IZLAKAR

VABILO NA SEJEM

V Trnavi bo v ponedeljek, 26. maja ob 10. uri plemenski sejem živine sivojave pasne.

Naprodaj bodo plemenske telice, breje plemenske telice in kvasce.

Bo dogovorjeno obojmo poskrbeli tudi za prevoz živčali na glom.

Zivinorejce vabi pripravljani odbor

in kvasce

Bo dogovorjeno obojmo poskrbeli tudi za prevoz živčali na glom.

Zivinorejce vabi pripravljani odbor

in kvasce

Bo dogovorjeno obojmo poskrbeli tudi za prevoz živčali na glom.

Zivinorejce vabi pripravljani odbor

IZID VOLITEV V SAMOUPRAVNE ORGANE IN KONSTITUIRANJE DS

V 4. številki »Hmeljar« smo objavili delne volilne rezultate v samoupravne organe podjetja z obljubo, da bomo manjkajoče objavili v naslednji številki.

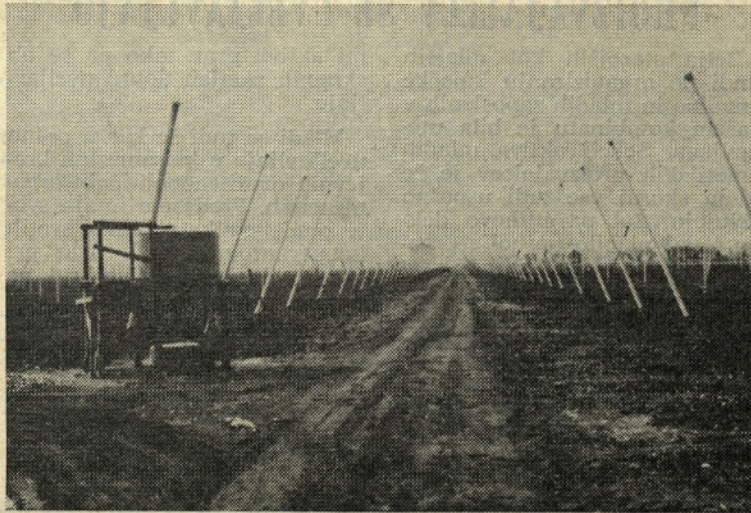
Po zbranih podatkih z zborov kooperantov, kjer so le-ti volili svoje predstavnike v delavski svet kombinata, svet DE »Kooperacija« in področne svete poslovnih enot kooperantov, so volilni rezultati sledeči:

Izmed 11 kandidatov za člane DS kombinata, ki so jih predlagali kooperanti na kandidacijskih zborih, je bilo izvoljenih na 11 poslovnih enotah in na 20 zborih kooperantov 6.

Jelovšek Marjan iz Petrovč, Rojnik Franc iz Zg. Grušovelj, Bizjak Ivan iz Gotovelj, Vedenik Jože iz Dolenje vasi, Jurhar Franc iz Ločice pri Vranskem in Tavčar Franc iz Brega pri Polzeli.

Prav tako so kooperanti na istih zborih izvolili v svet DE »Kooperacija« 11 članov in to: Fonda Antona iz Kamenč, Šah Jožeta iz Lipe, Kuder Ivana iz Pongraca, Stampe Rudija z Gorice, Košec Jožeta iz Ločice, Marinc Karla iz Prebolda, Četina Vinka iz Podloga, Lesjak Franca iz Miklavža, Kronovšek Ivana iz Orle vasi, Prekoršek Ivana iz Višnje vasi in Kladnik Roberta iz Čepelja.

V ta svet so izvolili tudi mladi kmečki proizvajalci Sedminek Erika iz Podloga. Delovna skupnost DE »Kooperacija« pa je izvolila v 15 članski svet DE Lilija Alojza, Glinšek Slavka in Žagar Staneta.

— V Šmarjeti so nad vodnjakom ob kompleksu že postavili cisterno za mešanje škropiv in čim hitreje napajanje škropilnic.

V 11 svetov kooperantov na poslovnih enotah kooperacije so kooperanti izvolili 115 članov (sveti štejejo od 11 do 13 članov).

Kljub spomladanskemu času in delu, ki ga imajo na svojih gospodarstvih, so zbori — volitve — dobro uspeli, saj se jih je udeležilo 1232 kmetov kooperantov.

V volilne imenike delovnih skupnosti kombinata je bilo vpisanih 1650 volilcev. Volitve so se vršile na 28 voliščih. Člani kolektiva so poleg članov DS kombinata izvolili tudi 16 svetov DE, ki štejejo od 11 do 15 članov. Od 217 kandidatov je bilo izvoljenih v te svete 188 članov.

Od 1.650 vpisanih volilcev se je volitev udeležilo 1.506 delavcev ali 91,2%; od tega je bilo opravičeno odsotnih 126 volilcev ali 7,6%, neopravičeno pa 18 volilcev ali 1,2%. Od oddanih glasovnic je bilo 1.427 veljavnih, 79 pa neveljavnih.

Upoštevaajoč, da so volitve bile v času, ko so v skladu s organizacijskim načrtom kombinata potekala premeščanja delavcev, prekinitve delovnih razmerij za nedoločen čas in da je bila v tem času predvolilna dejavnost za občinske, republiške in zvezne samoupravne organe, lahko rečemo, da so volitve uspele dobro.

Prva seja novoizvoljenega delavskega sveta je bila 11. aprila na terasi Hmezada.

Dnevni red seje je bil v glavnem posvečen prevzemu dolžnosti novega DS. S tem v zvezi je svet poslušal poročilo o delu samoupravnih organov v pretekli mandatni dobi, o poslovanju podjetja v preteklem letu in poročilo volilne komisije.

Svet je tudi verificiral mandate vsem pravilno izvoljenim članom samoupravnih organov podjetja. Ni pa potrdil mandata izvoljenemu članu v DS podjetja po svetu kolektiva DE »Hišni

sklad« in štirim članom sveta DE »Klavnica«, ker so v te organe kandidirali delavci, ki niso člani kolektiva teh DE. S tem v zvezi je svet sklenil v teh DE razpisati ponovne delne volitve. Prav tako bodo volitve razpisane tudi v delavski svet obrata Mesnine za tisti del članov, ki jih v ta svet volijo člani kolektiva skupnih služb obrata.

Po podelitvi razrešnice dosedanjemu upravnemu odboru in ostalim pomožnim samoupravnim organom je delavski svet izvolil nov upravni odbor in pomožne samoupravne organe.

Za predsednika DE kombinata je izvoljen Cvikel Janko, upravnik DE »Kmetištvo I«, za njegovega namestnika pa Ivančič ing. Ivan, upravnik DE »Polnilnica pijač«.

V novi upravni odbor kombinata so izvoljeni:

1. Cizei Ljudmila, pomočnik direktorja finančnega centra
2. Četina Jože, programer razvoja
3. Štruc Jože, upravnik obrata Mesnine
4. Gračner Jože, tehnolog v DE Kmetištvo II
5. Lovrenčič Milka, vodja ekon. oddelka DE Mleko
6. Pintar Emil, tehn. manipulant v DE Hmezad
7. Plaskan Vlado, upravnik DE Kooperacija
8. Škoberne Niko, vodja PE prodaja pijač in central. prod. podr.
9. Verdel Franc, kmet — kooperant — PE Voinik
10. Verstovšek Franc, glavni tehnolog za kmet. strojništvo v obratu Kmetištvo
11. Zidar Milovan, glavni direktor podjetja, ki je po položaju in zakonskih določilih člena UO.

V pomožne samoupravne organe so izvoljeni:

1. **Komisija za notranjo organizacijo in zakonodajo:**
 1. Plaskan Vlado, predsednik — upravnik DE Kooperacija
 2. Brišnik Ivan, član — vodja oddel. za fin. sredstva
 3. Korun Vlado, član — pravnik podjetja
 4. Teriček Zlatko, član — vodja ekon. oddel. DE Hmezad
 5. Kolenc Vinko, član — upravnik obrata Kmetištvo
 6. Kač Karel, član — sekretar skup. služb podjetja
 7. Jager Vlado, član — vodja ekon. oddelka obrata Kmetištvo
 8. Šporn Franc, član — kmet kooperant, PE Braslovče
 9. Lubše Ferdo, član — organizator v mehan. oddelku.
2. **Komisija za ekonomiko in delitev dohodka:**
 1. Cizei Ljudmila, predsednik — pom. direktoria finanč. centra
 2. Vizovišek Drago, član — ekonomist na obratu Mesnine — skupne službe
 3. Verbič Ivan, član — analitik delitve dohodka in oseb. doh.
 4. Brežnik Jože, član — upravnik DE Kmetištvo II
 5. Žagar Stanko, član — vodja PE Kooperacija Šempeter
 6. Češarek Jože, član — vodja fin. oddelka na DE Sadjarstvo
 7. Dermol Ludvik, član — upravnik DE Vrtnarstvo
 8. Hrušovar Alojz, član — upravnik DE Mleko
 9. Ulaga Rihard, član — referent za izvoz
3. **Komisija za razvoj in investicije:**
 1. Četina Jože, predsednik — programer razvoja v razvojnem oddelku
 2. Grm Tone, član — tehn. vodja skupnih služb obrata Mesnine
 3. Janše Jože, član — pomočnik direktorja razvojnega centra
 4. Lilija Alojz, član — pomočnik upravnika DE Kooperacija
 5. Bobovnik Kristijan, član — upravnik DE Hmezad
 6. Poljanc Bernard, član — glavni tehnolog za poljed. obrata Kmetištvo
 7. Korošec Marija, član — vodja knjigov. osnovnih in investic. sredstev
 8. Smodiš Feliks, član — vodja ekon. oddelka Kmetištvo II
 9. Dolar Pavle, član — vodja oddelka za razvoj in raziskavo tržišča pri komercialnem centru
4. **Komisija za delovna razmerja, družbeni standard in izobraževanje:**
 1. Uranjek Mihael, član — upravnik DE Hišni sklad
 2. Zatlter Viktor, član — vodja moloprojaje na DE Mleko
 3. Omladič Edi, član — upravnik DE Kmetištvo III
 4. Poteko Ivan, član — vodja PE Kooperacija Polzela
 5. Polajner Jolanda, član — vodja fakt. oddelka DE Mesnine
 6. Žilnik Minka, član — vodja kadrovskega oddelka
 7. Žagar Marjan, član — referent za reklamo v komerc. centru
 8. Horvatič Ivan, upravnik DE Samopostrežna restavracija
 9. Tiselj Slavko, upravnik DE Prehrana
5. **Komisija za varstvo pri delu:**
 1. Žužej Franc, predsednik — upravnik DE Govedoreja
 2. Zupanež Janko, član — referent za varnost pri delu v skup. službah podjetja
 3. Verstovšek Franc, član — glavni tehnolog za kmet. stroje obrata Kmetištvo

(Nadaljevanje na 5. strani)

4. Pugelj Bogdan, član — tehnolog za pospeševanje kmet. proiz. DE Kooperacija
 5. Jug Vinko, član — vodja PE central. delavnice DE Strojna postaja
 6. Mejač Julijan, član — referent za varnost in investicije obrata Mesnine
 7. Ostruh Pavel, član — vodja prodajalne Kmetijske preskrbe komerc. center
 6. **Komisija za nadzor zakonitosti in varstvo družbene imovine:** (Ta komisija bo nadomeščala bivši nadzorni odbor)
 1. Hrušovar Alojz, predsednik — upravnik DE Mleko
 2. Nagode Marjan, član — inštruktor in fin. kontrolor v fin. centru
 3. Napatnik Simon, član — kmet. tehn., DE Sadjarstvo Mirošan
 4. Birsa Vlado, član — vodja izvoz. oddelka DE Hmezad
 5. Rovšnik Franc, član — kmet kooperant, PE Trnava
 7. **Komisija za zemljišča in nepremičnine:**
 1. Jureš Anton, predsednik — upravnik DE Kmetijstvo IV
 2. Križnik Veljko, član — direktor razvojnega centra
 3. Bajda Franc, član — vodja oddelka za zemljišča v RC
 4. Plaskan Vlado, član — upravnik DE Kooperacija
 5. Kolenc Vinko, član — upravnik obrata Kmetijstvo
 8. **Komisija za zaščito delovnih dolžnosti:**
 1. Franko Jože, predsednik — sekretar skup. služb obrata Mesnine
 2. Gosak Jože, namestnik predsednika — skladiščnik v DE Hmezad
 3. Ivančič Ivan, član — upravnik DE Pijače
 4. Benčina Jože, namestnik člana — obrat. tehn. v PE parkovni nasadi DE Vrtnarstvo
- Enega člana disciplinske komisije in njegovega namestnika imenuje sindikalna organizacija podjetja.
9. **Uredniški odbor glasila kombinata »Hmeljar«:**
 1. Kač Karel, predsednik — sekretar skup. služb podjetja
 2. Križnik Veljko, član — direktor razvojnega centra
 3. Zagar Marjan, član — referent za propagando pri komerc. centru
 4. Glinšek Slavko, član — tehnolog za pospeševanje proizvod. v DE Kooperacija
 5. Kronovšek Ivan, član — kooperant Orla vas

Vsem izvoljenim obilo uspeha pri samoupravnem delu! Svet je na tej seji sprejel tudi osnove in merila za načrtovanje v letu 1969. Določil je dokončen rok za izdelavo in sprejem novega statuta in drugih samoupravnih aktov, sprejel sistematizacijo delovnih mest za novo DE Hladilnica v izgradnji, potrdil pogodbo o trajnejšem zavarovanju osnovnih sredstev in pridelka, sprejel je pravilnik o premijah finančno-deviznih transakcij in o odprodaji nekaterih manj pomembnih osnovnih sredstev.

F. Ivančič

Strokovni pogovori in nasveti

ZGODNJA KOŠNJA IN PAŠA

Maj je mesec, v katerem je trava v naših razmerah najprimernejša za odkos. Vrsta razlogov je, zaradi katerih odlazamo čas košnje in že njen začetek na konec maja v junij, kar nam podaljša ob slabem vremenu čas košnje sena ponekod celo v julij. Vzroki so pogosto v slabem vremenu, nezadostnem gnojenju in počasnejši rasti trave, delu v hmeljiščih, ki pada v isti čas. Precej vzrokov je še tudi v miselnosti, da s prezgodnjo košnjo pridelamo manj krme kot s pozno.

Kaj pomeni zgodnja košnja že sama po sebi, še zlasti pa, če jo spremljajo ostali agrotehnični ukrepi, zadostno gnojenje in primeren način spravila, nam povesta zelo živo dva od številnih poskusov, ki so jih naredili po svetu.

V Angliji so z daljšimi poskusi ugotavljali razlike med zgodaj in pozno pokošenim senom in njihov vpliv na proizvodnjo ter krmljenje živine.

Na travniku, kjer so pozno kosili, so z manj košnjami pridelali kar za 40 % več mrve, če jo računamo v kilogramih.

Ko so merili hranilne vrednosti zgodaj in pozno košenega sena, so ugotovili, da ima zgodaj košeno seno, čeprav ga je za 40 % manj, približno enako skupno količino hranilnih snovi merjenih v SE (škrobne enote) kot pozno košeno seno.

Primerjali so tudi kolikšno število živine se da prekrmiti v določenem času s pridelkom pozne ali zgodnje košnje z iste površine. Pokazalo se je, da

se da s pozno pokošenim pridelkom krmiti 2,5-krat več živine kot z »zgodnjim«.

In nazadnje so ugotavljali še nekaj. Koliko mleka in mesa bo dala živina s pozno in zgodaj košenim pridelkom z enako velike in gnojene površine. Tu pa je bil rezultat popolnoma nasproten. Zgodaj košeno seno je dalo kar 5-krat več mleka in mesa kot pozno košeno.

Številka je na prvi pogled malo presenetljiva, če pa jo pogledamo bolj od blizu, pa ni. Znano je, da krava pospravi v vamp le 8–10 kg slabega sena na dan, da pa dobrega zgodaj košenega in tudi pravilno spravljenega sena tudi 15–16 kilogramov. Pozno košeno zadostuje zlasti še, če ni primereno spravljen, komaj za vzdrževanje in nekaj litrov mleka. Zgodaj košeno seno pa nudi razen energije, potrebne za vzdrževanje, še 10–12, če pa je seno res prvovrstno, celo nad 15 l mleka.

Sklep tega poskusa je jasen: kdor se ukvarja z živinorejo zato, da bo prekrmil čim več živine, bo kosil pozno, kdor pa se ukvarja z njo, da bi mu dala čim več mleka in mesa, pa bo kosil čim bolj zgodaj in čim skrbneje pridelke pospravil.

Poskus iz Avstrije nam pokaže enako podobo. Na 5 enakih gnojenih parcelah so kosili

1. dvakrat (dvakrat vršen dušik),
2. trikrat (trikrat vršen dušik),

3. štirikrat (štirikrat vršen dušik),
4. petkrat (petkrat vršen dušik),
5. šestkrat (šestkrat vršen dušik).

Ugotovili so, da je bil pridelok v sveži travi na 5. parceli skoraj 3-krat večji kot na prvi, točneje za 279 %.

Skupna količina gnojil je bila povsod enaka, le dušik je bil vršen v različnem številu obrokov.

Oba poskusa nam povesta, da z zgodnjo in čim pogostejšo košnjo povečamo znatno pridelok hranilnih snovi, še zlasti pridelok mleka in prirast mesa.

Za visoke pridelke, merjeno v količini hranilnih snovi, pa ne zadostuje le zgodnja košnja, ampak tudi spravilo, s katerim čim bolj zmanjšamo izgube hranilnih snovi.

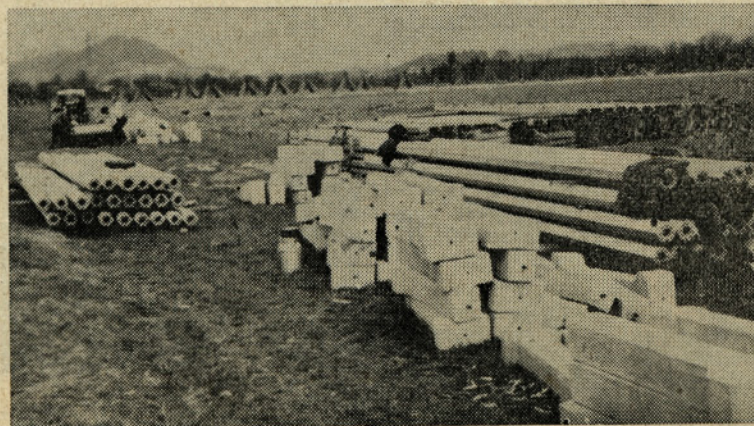
Zato se moramo, kjer se le da, zateči, da izkoristimo večjo

hranilno vrednost mlade trave k paši in pašno-košnemu načinu izrabljanja travne ruše. Kravji gobec je najcenejša mehanizacija, to je že zdavnaj ugotovljeno. S pašo se dviguje, če je le pravilno zastavljena, pridelek hranilnih snovi in dalje mleka ali mesa po hektaru; s pašo se tudi olajšuje in poenostavlja spravilo mrve oz. trave s travnikov.

S pašo je najbolj gospodarna 6-kratna ali celo večkratna raba na isti površini. Vrsta je prednosti pašno-košnega sistema pri zmanjšanju delovnih konic, pri zboljšanju sestava ruše itd. Seveda je tudi precej ovir zaradi rastresenih, zaradi mokrih ali prestrmih površin itd.

Kdor si hoče natančneje prebrati, kako je treba pristopiti k paši, naj poišče lansko junjsko številko Hmeljarja!

Glinšek Slavko

Nova žičnica za kooperante v Orli vasi hitro dobiva svojo elegantno obliko pod pridnimi rokami »Rusove« skupine

Urejen hlev je pogoj za pridobivanje čistega mleka

Letošnje leto je pričel veljati novi odlok o kakovosti kravjega mleka za odkup. Ta novi odlok je še poostril že precej stroge zahteve glede higienске kakovosti mleka za odkup.

Vsi živinorejci, ki nameravajo redno proizvajati kravje mleko za redno prodajo v mlekarno, se bodo morali temeljito pripraviti na takšno proizvodnjo kakovostnega mleka in ravnanje z njim po molži.

Najosnovnejši in prvi pogoj za pridobivanje čistega mleka je vsekakor primeren hlev z dovolj zraka, svetlobe in brez vlage, prahu ter škodljivih plinov (amonijak!).

Hleve je možno z razmeroma majhnimi stroški in v kratkem času preurediti tako, da odgovarjajo zahtevam sodobne živinorejske proizvodnje.

Hlev, ki služi za mlečno proizvodnjo, mora imeti kratko stojišče, navezo krav čimkrajšo in dobro kanalizacijo. Površina zasteklitve mora biti v primerjavi s stalno površino v razmerju 1:10—15, okna pa izvedena tako, da je možno zračenje hleva ne da bi bile krave na prepihu. Zato mora biti zgornji rob oken blizu stropa. Zračenje hleva pa naj bo urejeno še s posebnimi zračniki.

Da se ne bi prašilo v hlevu, ko mečemo seno ali slamo v hlev, obesimo na odprtino v stropu hmeljno vrečo, ki naj sega do tal. Po uporabi jo shranimo na senik. Tako se ves prah zadrži v vreči in se ne praši po celem hlevu.

S takšnim načinom se izognemo lesenim jaškom, ki so dražji in zavzamejo mnogo prostora v hlevu.

Stojišča v hlevu morajo biti suha in topla. V ta namen uporabljamo v zadnjem času zelo primerno snov »Stallit«, ki je topla, trdna in odporna proti kislinam. Enako dobro služi tudi proti kislinam odporni asfalt.

Ob vsakem hlevu si moramo urediti krmilnico in majhen prostor za hlajenje in shranjevanje mleka.

To so samo bežna nanizana dejstva, ki jih moramo upoštevati pri urejanju hleva. Podrobna navodila in nasvete ter načrte za ureditev pa daje vsem zainteresiranim živinorejcem strokovna-pospeševalna služba. Pred tem je seveda potreben ogled hleva.

Na terenu je opaziti, da so hlevi v mnogih primerih še dobri, vendar je zanemarjeno redno delo vzdrževanja in čiščenja ter razkuževanja hleva.

Ce hočemo prodajati higienško primerno mleko in imeti zdravo živino v hlevu, moramo hlev vsako leto vsaj enkrat

temeljito očistiti in prebeliti. To navadno napravijo dobri živinorejci po končani zimi. Tako se odstrani pajčevina, ki je zelo škodljiva tudi za zdravje živine, ker pada med krmo in jo zastruplja.

Apneni belež uničuje razne bolezenske klice v hlevu, zato moramo prebeliti vso površino sten in stropa. Z apnenim beležem tudi operemo tla v hlevu.

Pomembno je tudi redno vzdrževanje čistoče okenskih površin. Sončni žarki namreč tudi uničujejo klice. Vendar ti žarki ne prodrejo v zadostni količini niti skozi zelo tanko plast prahu na oknih. Zato ne

služijo svojemu namenu okna, ki so pokrita s prahom ali apnom. Kanalizacijo moramo vsako leto vsaj enkrat temeljito očistiti, ker se sicer gnojnica zaustavlja v hlevu in nastaja večja količina amonijaka, ki daje neprijeten vonj mleku. Na drugi strani je proizvodnja mleka manjša, če je amonijaka preveč v hlevu, ker ta povzroča zdravstvene motnje pri živalih.

Vsak hlev, v katerem proizvajamo mleko ali meso ali pa vzrejamo plemensko živino, mora imeti urejeno napajanje živine z avtomatskimi napajalniki. Razen iz higienskih razlogov predvsem priporočamo

napajalnike tudi zaradi večje proizvodnje, ker živali potrebujejo vodo podnevi in ponoči. Z napajanjem na koritu pa je normalna preskrba živali z vodo nemogoča, ker napajamo živino v predolгих presledkih in žival popije naenkrat preveč vode, kar povzroča motnje v prebavi.

Z urejenim, čistim in zdravim hlevom pridobimo več stvari: lažje delo v hlevu, večja proizvodnja, sigurna prodaja mleka in višja cena za mleko ter manj zdravstvenih motenj pri živini.

TONE HORVAT, dipl. ing. agr.

GNOJENJE

Ce hočemo obdržati rodnost naših zemljišč na enakomerni višini, bo program gnojenja slonel izključno na kemični analizi tal in bilansiranju zaloge hranil v tleh. Skoraj vse naše tehnologije okvirno določajo posamezne odmerke gnojil, vendar s stališča poljščine, za katero se njiva pripravlja. Takšno odmerjanje je mogoče, če že ni pravilno, edino na travnikih, ki kot kmetijska kultura predstavljajo približno enako vrednost proizvodnje vsako leto. Bodoči gnojilni program bo moral izključno sloneti na natančni metodi vnašanja hranil v tla z ozirom na črpanje le-teh po posameznih poljščinah. Zemljo bo potrebno gnojiti glede na poljščino, ki je zapustila njive in na tisto, ki na njivo pride.

Vsakoletni račun bilance hranil v tleh bo moral pokazati v

kemični analizi zemlje enako zalogo le-teh. Za enakomerno gnojenje se bomo posluževali kemične analize tal, upoštevajoč tudi to, da različne poljščine odnašajo iz zemlje različne količine hranil, zemlja pa mora biti vseeno s hranili dobro založena. Uspeh bomo dosegli le, če bomo gnojili zemljo, ne pa poljščine.

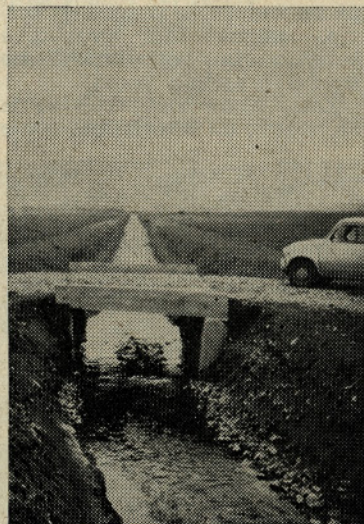
Doze mineralnih gnojil planiramo na osnovi količine hranil, ki jih je iz zemlje odnesla predhodnica in količine hranil, ki jih potrebuje poljščina za planirani donos. Te doze moramo korigirati na osnovi potencialne rodnosti zemljišča in s koeficientom izkoristka hranil v določenih ekoloških pogojih. Doza gnojil je odvisna tudi od genetskega potenciala rodnosti posamezne sorte različnih poljščin, ki se vedno giblje v mejah: pšenica 60—70 q/ha, koruza 80—100 q/ha, krompir 200—300 q/ha, oves 30—40 q/ha, ječmen 40—60 q/ha. Medtem ko se na genetski potencial rodnosti lahko več ali manj zanesemo, pa se na potencial rodnosti zemlje ne moremo popolnoma. Le-to vidimo po agrokemijski analizi, ki nam vedno ne da prave slike. Fiksacijska moč naših tal je v večini primerov zelo močna in nekateri poljski poskusi kažejo, da celo na dobro založenih tleh s hranili rastlina le-teh nima v dovoljni količini na razpolago. Tudi na najplodnejšem zemljišču ni moč doseči več kot npr. 20—25 q/ha pridelka pšenice brez predhodnega gnojenja. Danes povečujemo rodnost že z gnojenjem predhodnice s hlevskim gnojem in mineralnimi gnojili. Brez gnojenja poljščine, a z dovoljnim gnojenjem predhodnice, je mogoče že doseči za 50—70 % višji ha-priderek.

Primer: Planirani donos pri pšenici je 50 ali celo 60 q/ha. Koliko gnojil od potencialne rodnosti tal do planiranega donosa moramo dodati? Če smo gnojili predhodnici s hlevskim gnojem in mineralnimi gnojili je potencialna rodnost tal skoraj 38 q/ha, za nadaljnjih 20 do 25 q donosa pa moramo gnojila dodati po izračunu: da odnese s tal 25 q pšenice ca. 60

— Muhasto vreme je precej oviralo dela v hmeljiščih. Povsod hite obešat zadnja vodila tako kot ti fantje v Šmarjeti.

do 75 kg, 30—35 kg P in 50—60 kg K. Če bi dodali te količine hranil v zemljo pred setvijo pšenice, bi bilo to dovolj, če bi se ta hranila izkoristila 100-odstotno. Koeficient izkoriščenja je za N 50—80 %, za P 15 do 20 % in za K 50—70 %. Pri različnih dozah so ti koeficienti sicer različni, vendar se gibljejo v zgoraj navedenih mejah. Če upoštevamo te koeficiente, moramo dodati pšenici za 60 % večjo dozo N, za 50 % večjo dozo P in za 60 % večjo dozo K. Seveda morajo tudi dodatna (nadaljevanje na 7. strani)

— Veliki kompleksi terjajo premetitve strug potokov. Na sliki je prestavljen potok Třebnik v Sp. Gorčah.

Skoraj nova predelava

V obratu »Mesnine« nameravamo v letošnjem letu nadaljevati z izgradnjo nove predelave mesa v klavnici. Prostor za predelavo je bil že v letu 1964 sezidan le do III. faze, ker ga zaradi pomanjkanja sredstev nismo mogli dokončati.

Sedaj imamo izdelano vso tehnično dokumentacijo tako, da bo mogoče z deli pričeti že v maju ali juniju.

Danes si ne moremo zamisliti mesarskega podjetja brez dobre predelave. Vedno več je potrošnikov, ki namesto svežega mesa za pripravo obrokov, kupujejo mesne izdelke.

To dokazuje porast prodaje mesnih izdelkov, ki je iz leta v leto večja. V ilustracijo naj navedem samo nekaj števil, kako je pri nas rasla predelava nekaj let nazaj:

— proizvedeno je bilo: 1965. leta 856.936 kilogramov, 1966. leta 904.570 kilogramov, 1967. leta 920.733 kilogramov in 1968. leta 967.130 kilogramov.

Prednost predelovanja mesa je tudi v tem, da je v mesnih izdelkih možno prodati tudi meso slabše kvalitete, ki ga v svežem stanju spričo velike ponudbe kvalitetnega mesa ne bi bilo mogoče plasirati. Pri klavnju živali in pripravi mesa za domače tržišče in za izvoz nastajajo tudi nekateri deli, kalorično enako vredni ostalim delom, ki jih zaradi slabšega izgleda ne moremo dati drugim kot v predelavo. Vsi ti in še mnogi drugi so razlogi, da večina velikih mesnih industrij posveča predelavi mesa v mesne izdelke vso pozornost. Mnoga podjetja prodajo več mesa v predelanem kot v svežem stanju. Uvedba modernih strojev in naprav za predelavo jim omogoča, da proizvajajo kvalitetne izdelke tudi iz slabših vrst mesa.

V našem podjetju smo vse do sedaj to vprašanje nekoliko zanemarjali. Zgradili smo novo klavnico in se orientirali pred-

vsem na prodajo mesa v svežem stanju, dočim za predelavo, kjer so možnosti za doseganje dohodka večje, nismo imeli dovolj posluha. Meso še sedaj predelujemo v majhnem, zastarelem obratu, ki je komaj zadoščal potrebam in razmeram pred desetimi leti. S težavo smo nabavili nekaj novejših strojev tako, da je možno predelati vsaj 3.000 kilogramov dnevno. Termična obdelava poteka na zastarel način v starih dimnicah, kjer je težko doseči enakomerno prekajene izdelke. Za pripravo mesa ni dovolj hlajenih prostorov tako, da je točen pregled polizdelkov dokaj otežkočen. Največja težava pa je v prevažanju mesa iz klavnice v predelavo. Ta transport zelo obremenjuje proizvodnjo oziroma znižuje dohodke, saj nas stane letno do 150.000 din. Poleg višjih stroškov pa zaradi tega trpi tudi kvaliteta, ker je pri vsakem nepotrebnem prestavljanju surovine iz prostora v prostor in iz posode v posodo velika možnost, da pride do onesnaženja. Tudi delovna sila je s tem prevažanjem veliko bolj obremenjena in dela pod težjimi delovnimi pogoji, kot bi se to de-

pretiravali z gnojenjem še celo ne, če je bila predhodnica okopavina in gnojena s hlevskim gnojem. Za jari ječmen je potrebna minimalna količina N, pač pa več P in K. Za donose okrog 30 mc bomo porabili ca. 20 kg N, 50—60 kg P in ravno toliko K. Za oves pa 45 kg N, 40 kg P in 70—80 kg K.

Krompir je ena od tistih poljščin, ki porabi mnogo kalija, zato moramo le-tega tudi v precejšnji meri dodati. Za donose od 200—240 q/ha moramo dodati ca. 90—100 kg N, 60—70 P in 160—200 kg K.

Tudi silažna koruza je rastlina kalija, zato moramo tudi tej poljščini dodobra postreči z njim in sicer od 120—150 kg na ha, P 40—50 kg in N okrog 90 kg.

V naslednjih letih se bo ta gnojilni program izkazal za pravilnega; lahko pa tudi za nepravilnega. Če bo bilanca hranil v tleh stala v ravnovesju, pomeni, da naša zemljišča pravilno oskrbujemo, sicer pa je potrebno to preskrbovanje prilagojevati kemični analizi zemlje.

lalo, če bi bili prostori združeni pod eno streho.

V novi predelavi, ki bo predvidoma nared v prvi polovici prihodnjega leta, bo možno izdelati do 2.000 ton mesnih izdelkov letno.

Proizvodnja bo po programu orientirana predvsem na izdelavo obarjenih, poltrajnih, trajnih klobas in prekajenega mesa. Vse to smo delali tudi v starem obratu, vendar letna proizvodnja ni presegla 700 ton. Zaradi nizke kapacitete, premajhnega asortimana včasih pa tudi zaradi slabe kvalitete naših izdelkov prodajajo mesne izdelke na celjskem področju drugi proizvajalci. Te količine so po približnih ocenah najmanj tolikšne kot jih plasiramo mi iz naše predelave, če ne še večje.

Z večjo proizvodnjo ne želimo zadostiti potrebam na tem področju v celoti, kar tudi ni naš namen, pač pa nameravamo prodreti na druga področja, kjer smo se z našimi izdelki že uveljavili.

Izbiri strojev in naprav bo potrebno posvetiti veliko pozornost, ker, če kje, velja tukaj najbolj pravilo, da tisti, ki kupi poceni, kupi drago. Prav tako bo potrebno paziti na izbiro gradbenih materialov, saj je krpanje in vzdrževanje prostorov potem med obratovanjem mnogo dražje kot pa izdatek za dober material.

Poleg strojev in prostorov za novo predelavo pa moramo že sedaj misliti na strokovne kadre, ki jih bo zahtevala večja

proizvodnja. Upoštevati moramo, da je večina kvalificiranih ljudi od katerih je sedaj odvisna predelava izdelkov starejših, ki ne bodo mogli več dolgo nositi na svojih ramenih vso odgovornost tako zahtevnega dela. Zaradi slabega in neurejenega nagrajevanja ni bilo v preteklosti zanimanje za ta poklic tako, da je težko dobiti dobre strokovnjake. Da bi to vprašanje vsaj delno rešili, smo v letu 1967 dali nekaj štipendij učencem v šoli za mesarske tehnike, ki bodo v prihodnjem letu končali s študijem.

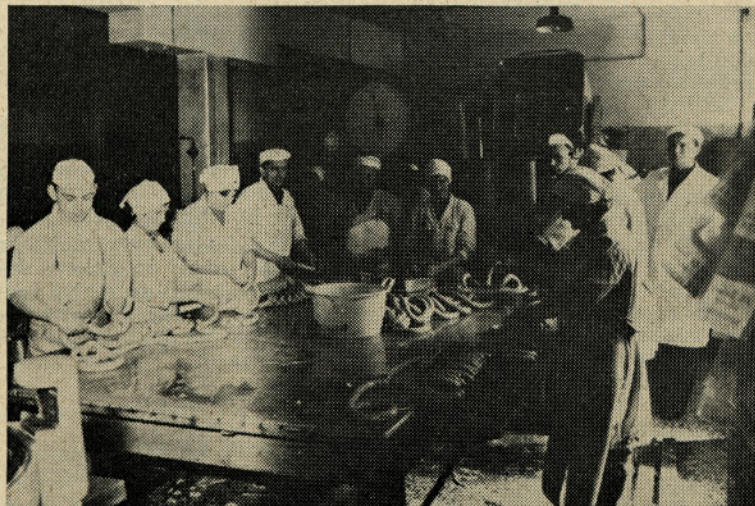
Kljub temu pa moramo priznati, da smo ta problem več ali manj zanemarjali, kar bi se nam znalo kaj kmalu maščevati. Z vso odgovornostjo moramo čimprej pristopiti k usposabljanju ljudi za večjo in zahtevnejšo proizvodnjo, če hočemo, da bodo vložena sredstva pravilno izkoriščena.

G. A.

Po svetu

Leningrad — Sovjetski kmetijski strokovnjaki so pridobili krompir, ki dozori v 65—70 dneh na severnih področjih, kjer je malo poletne toplote. Poskuse so delali na polotoku Kola. Krompir daje okrog 300 metrskih stotov pridelka na hektar in je odporen proti raznim rastlinskim boleznim:

Beograd — Skupščina Zvezne gospodarske zbornice je ustanovila 21. 2. 1969 Svet za združništvo in kooperacijo. Ta svet šteje 17 članov.

Takole strežejo novemu stroju v starih prostorih predelave

(Nadaljevanje s 6. strani)
hranila biti v medsebojnem razmerju, upoštevajoč tudi zakon minimuma. (Donos pogojuje element, ki ga je najmanj.)

Pri vsakoletnem gnojenju moramo torej upoštevati potencialno rodnost zemljišč in genetski potencial rodnosti poljščine. Za pšenico so že navedeni odmerki hranil, na isti način pa lahko pridemo do odmerkov tudi za ostale poljščine.

Genetski potencial rodnosti koruze je ca. 80—90 q/ha. Za približno 33 q pridelka (računajoč tudi koruznico) nam ni potrebno dodajati hranil, ker toliko znaša tudi potencialna rodnost zemljišča, če smo gnojili tudi s hlevskim gnojem. Za razliko od 33—80 q/ha tj. za 47 q pa moramo hranil dodati. Pri polnem izkoristku bi bilo dovolj 65 kg N, 62 kg K in 25 kg P, vendar moramo zaradi manjšega izkoristka te normative prekoračiti za že omenjene odstotke. Potemtakem moramo dodati 100 kg N, 90 kg K in 50 kg P.

Za vsa jara žita ne bomo

Zakonite posledice kršitve in neizvajanja varstva pri delu

Delavci in vse druge osebe so odgovorne v primeru opuščanja in neizvajanja nalog ter ukrepov varstva pri delu, ki jih predvidevajo predpisi, zlasti statut oziroma pravilnik o varstvu pri delu.

Neizvajanje nalog in ukrepov varstva pri delu predstavlja kršitev delovne dolžnosti tudi po pravilniku in zakonu o delovnih razmerjih.

Vprašanje odgovornosti oseb na delu, tako vodilnih, kakor tudi delavcev, se pojavlja najprej in najbolj pogosto v zvezi z neizvedbami, poškodbami in zdravstvenimi okvarami pri delu.

okvare pri delu ter s tem slabi učinki proizvodnje in nizka produktivnost dela so posledice neizvajanja ali slabega izvajanja varstva pri delu v delovni organizaciji.

Najhujše posledice pretrpi običajno delavec pri delu v obliki telesnih poškodb, kadar vodi delo do direktorja organizacije pomanjkljivo in malomarno opravljajo naloge v zvezi z organizacijo varnega in zdravega dela. Zato se običajno šele pri težkih in smrtnih poškodbah delavcev razkrijejo in analizirajo vzroki neizvedbe in pri tem ugotavljajo, kaj bi se mo-

poškodbah pri delu, so možni naslednji postopki:

1. ZOPER DELOVNO ORGANIZACIJO:

— **Upravno kazenski postopek** za prekrške po TZVD in RZVD s predvideno denarno kaznijo do 1.000.000 S-din.

— **Upravni postopek** inšpektorja dela pristojni skupščini občine za prisilno upravo delovne organizacije.

— **Civilno pravni postopek** za povrnitev materialne škode posebno pri poškodbah pri delu:

- zavodu za socialno zavarovanje,
- poškodovancu ali sorodniku,
- drugim oškodovancem.

Na tem mestu velja omeniti med ekonomskimi ukrepi zoper organizacijo tudi to, da organizacija od 1. 1. 1967 ne more več odpuščati invalidov in da osnutek novih ukrepov predvideva, da naj bi organizacija nosila vse materialne stroške poškodb in zdravstvenih okvar pri delu, ne pa kot doslej nad 30 dni socialno zavarovanje.

2. ZOPER VODILNE IN ODGOVORNE OSEBE ORGANIZACIJE:

— **Mandatna kazen** — takoj na mestu, izreče jo inšpektor dela po 121. čl. TZVD v višini 5.000 S-din (samo za odgovorne osebe in ne za fizične delavce).

— **Upravno kazenski postopek** — za prekrške po TZVD in RZVD s predvideno denarno kaznijo do 50.000 S-din.

— **Kazenski postopek** — po kazenskem zakoniku, posebno po 141, 142, 269 in 273. členu, ki predvideva kazni tudi do 8 oziroma 10 let zapore.

— **Civilno pravni postopek** — za povrnitev škode posebno pri poškodbah pri delu.

— organizaciji,

— poškodovancu in sorodnikom.

— **Disciplinski postopek** — ki ga uvede sama organizacija.

— **Postopek za izključitev** — iz organizacije po 4. členu RZVD.

3. ZOPER DELAVCA, KOT NEPOSREDNEGA PROIZVADJALCA

— **Disciplinski postopek**, ki ga uvede sama organizacija.

— **Postopek za izključitev** iz organizacije po 4. členu RZVD.

— Prav tako so možni tudi kazenski in civilno pravni postopki, ki pa ob pomanjkljivem izvajanju varstva, niso izvedljivi.

Delavec oziroma poškodovanec bo lahko izgubil pravico do odškodnine za poškodbe pri delu, če ne bo upošteval jasno postavljenih zahtev varstva pri delu.

Poleg odgovornosti za varstvo pri delu, ki se deli zlasti na:

- disciplinsko odgovornost,
- upravno kazensko odgovornost,
- kazensko odgovornost,
- materialno odgovornost, še omenimo
- moralno odgovornost za varstvo pri delu, posebno ob smrtnih primerih poškodb delavcev pri delu v organizaciji.

V tem primeru bi se morali vodje proizvodnje, tehnični vodje in drugi vodilni uslužbenci, ki so za takšen primer neposredno odgovorni, ker niso znali oziroma zmogli delavcem zagotoviti varnega dela, odpovedati vodstvenemu položaju.

Z. J.

— Na Mirošanu res niso imeli letos toliko velikih naročil za sadna drevesca kot prejšnja, a so kljub temu skoraj vse prodali, »na drobno« sadjarjem, ki neusmiljeno krčijo stara shirana drevesa in sadijo nova.

V splošnem velja načelo, da delavec ne more prevzeti odgovornost za napačne postopke pri delu, ki so povzročili nezgodo in poškodbo, če delovna organizacija ni v celoti izpolnila svojih obveznosti do varstva pri delu. Izpolnjevanje obveznosti do varstva pri delu pa ni niti enostavno niti lahka naloga ne za delovno organizacijo ne za vodilne in odgovorne osebe, ki organizirajo in vodijo delo.

Skratka, o odgovornosti delavca za nezgodo in poškodbo pri delu lahko govorimo šele takrat, kadar delovna organizacija izpolni obveznosti v zvezi z varstvom pri delu do delavca in za delo na njegovem delovnem mestu.

Skratka, o odgovornosti delavca za nezgodo in poškodbo pri delu lahko govorimo šele takrat, kadar delovna organizacija izpolni obveznosti v zvezi z varstvom pri delu do delavca in za delo na njegovem delovnem mestu.

NIZKA STOPNJA VARNOSTI, stalne nevarnosti za nezgode, poškodbe in zdravstvene

ralo napraviti in kaj se ni napravilo, da je prišlo do nezgode. Pri teh analizah ugotavljajo opustitve varstva pri delu na osnovi varnostnih predpisov in splošnih načel varstva pri delu, ki so jih opustili zlasti

- organizacija in njeni samoupravni organi,
- direktor organizacije,
- tehnični vodja,
- upravnik obrata oziroma enote,
- vodja skupin,
- poškodovani delavec in drugi po dejanskem stanju organizirani, upoštevajoč neposredno odgovornost za organizacijo varnega in zdravega dela.

Zoper delovno organizacijo in zoper vse osebe na delu v delovni organizaciji, so možni različni postopki zaradi neizvajanja varstva pri delu, ki jih lahko predlagajo:

Zoper delovno organizacijo in zoper vse osebe na delu v delovni organizaciji, so možni različni postopki zaradi neizvajanja varstva pri delu, ki jih lahko predlagajo:

INŠPEKTOR DELA, JAVNI TOŽILEC, PRIZADETE OSEBE IN DRUGE INSTITUCIJE.

Za neizvajanje varstva pri delu, posebno še ob nezgodah in

Predpogoj za visok hektarski pridelek hmelja je, da posadimo prazna mesta. Jošt Slavka, Alihožič Ivanka, Druškovič Fanika in Košica Fanika pri količenju praznih mest

50-letnica mednarodne organizacije dela

Vpliv ruske revolucije in pritisk organiziranega delavstva je po končani prvi svetovni vojni povzročil pri diplomatih, da so pri sprejetju teksta mirovni pogodbe sprejeli tudi posebno poglavje, s katerim je bila ustanovljena stalna mednarodna organizacija z nalogo, zagotoviti splošen in trajen mir na bazi socialne pravice.

Mirovna konferenca v Parizu je sprejela 11. aprila 1919 statut Mednarodne organizacije dela, ki je bil vključen kot XIII. poglavje v mirovno pogodbo, sklenjeno med Nemčijo in državami Antante ter podpisano 28. junija 1919 v Versaillesu.

Mednarodna organizacija dela (MOD) je delala pod okriljem Društva narodov v Ženevi do njegovega razpada v drugi svetovni vojni. Med to vojno se je preselila v Kanado in se po vojni zopet vrnila v Ženevo ter bila s posebno pogodbo 31. maja 1946 priznana kot specializirana ustanova nove organizacije Združenih narodov.

MOD se po svoji organizacijski strukturi bistveno razlikuje od drugih podobnih mednarodnih ustanov, kot je svetovna zdravstvena organizacija ali FAO, organizacijo za prehrano in kmetijstvo.

MOD je združenje držav, v katerem sodelujejo enakopravno predstavniki vlad, delavcev in delodajalcev vsake države. Ta tripartitna organizacija je omogočila, da je MOD preživela obe svetovni vojni in vse ekonomske krize v svojem polstoletnem obstoju.

Organi MOD so: mednarodna konferenca dela, upravni svet in mednarodni urad dela (MUD).

Mednarodni urad dela zaposluje nad 700 skrbno izbranih strokovnjakov iz 50 držav sveta, na čelu z generalnim direktorjem, ki je obenem tudi sekretar Mednarodne konference dela.

Pred desetimi leti je ustanovila MOD skupaj z nekaterimi državami in mednarodnimi ustanovami MEDNARODNI INFORMACIJSKI CENTER ZA VARSTVO PRI DELU »CIS«. Njegova naloga je zagotoviti obilnejše, hitreje in bolj sistematično zbiranje, razdeljevanje in uporabo vseh pomembnih informacij v zvezi z varstvom pri delu. V ta namen 33 nacionalnih centrov na svetu zbira, ureinje in dela izvlečke iz vseh razpoložljivih informacij in jih pošilja v Ženevo.

CIS center pa koordinira, klasificira, preverja in razpošilja te informacije vsak mesec svojim naročnikom.

Med pomembnejše dejavnosti MOD šteje mednarodne konvencije dela in mednarodna priporočila dela, ki skupaj tvorijo mednarodni zakonik dela.

Med svojim petdesetletnim delom je MUD sprejela 128 konvencij in 132 priporočil. Vsebina konvencij in priporočil je zelo različna, večinoma se nanaša na vprašanja splošnega interesa (svoboda sindikalnega združenja, varstvo žena in mladine, uređitev delovnega časa in plačanih dopustov, socialne varnosti, varstva pri delu itd.).

Med 128 do sedaj sprejetimi konvencijami jih je 49, ki so pomembne za zdravje in varstvo delavcev. Med njimi omenjamo samo nekatere naivžnejše:

- o odškodnini za nezgode pri delu in enakosti postopka;
- o poklicnih obolenjih;
- o inšpekciji dela;
- o zavarovanju strojev (prepoved prodaje, zakupa, razkazovanja in uporabe strojev brez ustreznih varnostnih naprav);
- o naivžji teži bremena, ki ga lahko prenaša en sam delavec.

Naša država je ratificirala 52 konvencij.

Razen mednarodnih pravnih norm o delu konvencij in priporočil je MOD izdala tudi vzorec varnostnih in zdravstvenih predpisov za praktično uporabo v raznih gospodarskih dejavnostih.

Pomembno je tudi pospeševanje in zamenjava znanstvenega in tehničnega znanja med državami. Vsako leto organizira simpozije o specifičnih zadevah s področja zdravstva in varstva pri delu. Skupaj z odborom za preprečevanje poklicnih rizikov Mednarodnega združenja za socialno varnost pa organizira vsako leto svetovne kongrese o preprečevanju poklicnih nezgod in obolenj.

MOD tudi letos organizira mednarodni kongres o varstvu pri delu, ki bo v okviru praznovanja petdesetletnice v Ženevi od 3. junija do 4. julija.

Zupanek Janko

Vedno globlje prodiranje človeka v življenjski prostor narave je ogromno povečalo pomen in korist gozdov. Vsled industrializacije, motorizacije, pa tudi vsled večjega standarda ljudi in modernih navad, izpolnjujejo gozdovi važno nalogo v zdravju in rehabilitaciji delov-

oddajo zraku življenjsko važni kisik, brez katerega ne bi mogli živeti. Gozdovi omilijo klimo pokrajine, varujejo tla na strmih pobočjih pred izpiranjem vsled močnih padavin, preprečujejo zemeljske plazove in drugo. Varujejo nas proti vetrovom, hrupom in drugim učin-

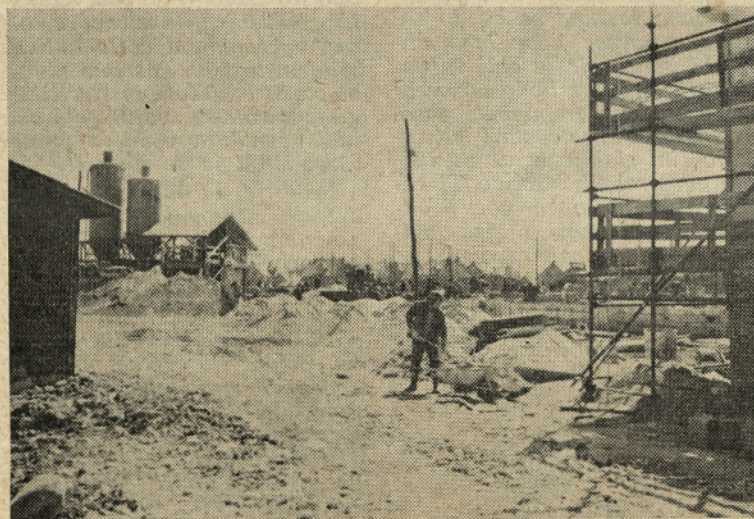
KAJ SE IMAMO ZAHVALITI NAŠIM GOZDOVOM

nega človeka. V gosto naseljenih in močno industrializiranih pokrajinah, posebno pa v izrazito letovišnih in rekreacijskih predelih, gozd ni več eksploatacijski obrat.

Gozd izpolnjuje tudi mnogo drugih važnih nalog, ki so pri stalnem porastu prebivalstva mnogo bolj važne, kakor pa ekonomski donos, ki ga daje njegova lesna masa. Saj imajo gozdovi odločilen vpliv na zalogo vode, izvirkov in potokov, dajejo zdravo in čisto pitno vodo. Gozd čisti zrak, mu odvzame prašne delce, zeleni deli rastlin asimilirajo velike količine strupenega ogljikovega dioksida in

kom visoke civilizacije. Gozdne parcele tvorijo nepogrešljive zelene pasove v naseljenih prostorih, postavljajo naravne in učinkovite pokrajine za odpočitek človeka ter turistično dejavnost za domačine kot za dopustnike in rekonvalescente. Vsled teh dodatnih vlog v zvezi z zdravjem delovnega človeka je postal gozd tudi v ravninskih predelih, ki so gostejše naseljeni in industrializirani v najširšem in najlepšem pomenu besede, zdravnik in zaščitnik delovnega človeka.

Zato spoštujmo gozdove in jih ne uničujmo nesmiselno.
Janko Petriček, dipl. ing. kemije

Pogled na gradnjo nove hladilnice v Celju

Živnozdravniška služba

ZA MESEC MAJ 1969

- 1., 2. V. LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, telefon 72-201
 - 3., 4. V. SRIBAR Edvard, dipl. vet., Šempeter, telefon 71-080
 11. V. OCVRK Franc, dipl. vet., Vransko, telefon 72-407
 18. V. FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-027
 25. V. LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, telefon 72-201
 1. VI. SRIBAR Edvard, dipl. vet., Šempeter, telefon 71-080
- Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in se konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

VETERINARSKA POSTAJA
ŽALEC

Za lepši moj dom

Letna rez in oskrba okrasnih grmovnic

Cvetne grmovnice in tudi nekatera okrasna drevesa so poleg trajnic in enoletnega cvetja na naših vrtovih nepogrešljive. Zal pa mnogokrat prehitro shirajo in vrtničarja razočarajo. Da pa bo v bodoče teh razočaranj čim manj, se na kratko pogovorimo, kaj moremo in kaj moramo tem našim vrtnim prijateljem dati v tem letnem času. Nekaj o pomladanski rezi cvetnih grmovnic. Strokovnjaki svetujejo: »Spomladi cvetoče grmovnice obrezujemo takoj po cvetju!« S to rezjo odstranimo vse, kar rastlino po nepotrebem izčrpava tj. izrežemo starejši les, ki v rasti in cvetivosti popušča, istočasno pa damo grmičku zaželeno obliko. Rekli smo, takoj po cvetju; torej ne kaže z delom odlašati tja v pozno pomlad. Pravočasno obrezana rastlina se bo do zaključka rastne dobe lepo obrastla in, kar je še bolj važno, letošnje mladice bodo dozorele in ni se nam treba bati pozebe. Ko izrezujemo stari les, režimo čim globlje in ne puščamo nepotrebnih štrcljev. Ti kazijo izgled grmička, počasi odmirajo — trohniijo in ga zavirajo v nemoteni razrasti. Iz skice, ki nam predstavlja budlejo, je videti, kako jo kazijo predolgi štrclji, nastali zaradi površne pomladanske rezi.

tega je zarast rane nemogoča. Skica nazorno kaže, kako tak čep odмира: lubje odstopa, les se izsuši, v razpokah se nabira vlaga, ki povzroča trohnenje; proces propadanja se širi vedno globlje in — slično, kakor

rakasto tkivo — zajeda v zdrav les. Posledice take nepravilne rezi opazamo žal čisto tudi na sadnem drevju. Posebno nevarni pa so taki čepi in štrclji pri grmovnicah z votlim lesom; tam se nabira voda in proces razpadanja je še hitrejši.

Jasno je, da ne moremo vseh cvetnih grmovnic obravnavati po istem kopitu. Zato jih bomo razporedili v tri grupe.

Predvsem si oglejmo tiste ki, cvetejo na dvoletnem lesu; to so sorte, ki na letošnjih poganjkih pripravijo cvetne popke in bodo prihodnjo pomlad zgodaj zacvetele. V to grupo spadajo: forsitije — *FORSYTHIA INTERMEDIA*, lipovka (španski bezeg) — *SYRINGA*, vajgelija — *WEIGELA*, rano cvetoče medvejke — *SPIRAEA*, skobotovec (nepravi jasmín) — *PHILADELPHUS*, okrasni ribez — *RIBES SANGUINEUM* in še nekatere manj znane sorte oz. vrste. Navedene grmičke obrezujemo takoj po cvetju.

Po naših nasadih najdemo tudi grmovnice, ki naših zim ne prenašajo, pa jih kljub temu uspešno gojimo. Nekatero od teh pozebejo do tal, drugim mraz osmudi listje ali pa pozebejo le vršički poganjkov. Navedli bomo nekaj bolj poznanih vrst: budleja — *BUDDLEIA DAVIDII*, zimzelena krčnica — *HYPERICUM CALYCIUM*, kerija — *KERRIA JAPONICA*, grmasta detelja — *LESPEDEZA THUNBERGII* idr. Te obrežemo rano spomladi v živo tj. odstranimo pozeble poganjke

do zdravega lesa. Če smo jim dali ostale življenjske pogoje, se bodo kmalu na novo obrasli in tudi zadovoljivo razcveteli. Te vrste cvetejo na enoletnem lesu.

V naslednjo skupino uvrščamo grmovnice, katere v glavnem le pomlajamo tj. izrezujemo star les, kar lahko opravimo že jeseni ali pa rano spomladi še pred polno vegetacijo. Naštujemo jih nekaj: japonska kutina — *CHAENOMELES JAPONICA*, dojcija — *DEUTZIA*, petoprstnik — *POTENTILLA FRUTICOSA*, japonski šipek — *ROSA RUGOSA*, češmíni — *BERBERIS*, okrasni dreni — *CORNUS*, panešpljica — *COTONEASTER*, tamariska — *TAMARIX* idr.

Okrasno drevje, med temi okrasne jabolane (*ADAMOVCKI*) — *MALUS*, očetovec — *RHUS TYPHINA*, jerebika — *SORBUS*, lepotni glog — *CRATAEGUS* in druge obrezujemo le v toliko, kolikor je potrebno za oblikovanje drevesne krone in uravnavanje rasti, dočim okrasne češnje — *PRUNUS* — kakor večina sadnih peškarjev, zaradi

nevarnosti pojava smolike — ne marajo drevesnih škarij.

Nekatere grmovnice in leptoto drevje rad napada kapar in drugi škodljivci, ki se pojavljajo na sadnem drevju. Ko škropite sadovnjak, se spomnite tudi teh vrtnih prijateljev: japonska kutina, panešpljica, adamovčki, jerebika, glog, okrasni ribez... in jih poškrpite.

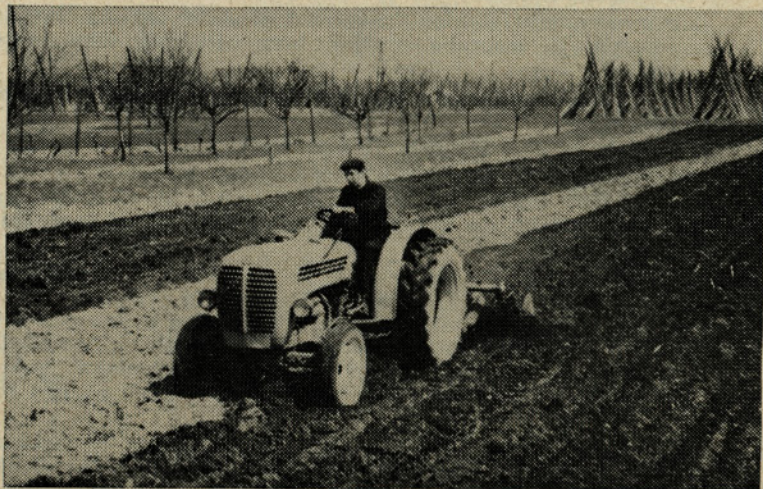
Pogosto vidimo na vrtovih, kako cvetni grmički životarijo, ker jih duši trava, plevel, slak in podobni zajedavci. Očistite take reve, z lepim cvetjem vam bodo trud bogato poplačale!

Naj končno opozorim še na važno dejstvo: cvetje rastlino močno izčrpava! Bogata cvetnost grmovnic zavisi torej od zadostne in pravilne prehrane. Dajte jim tudi v pomladanski dobi nekaj obrokov mešanega gnojila — nitrofoskal. Svarim pa pred preobilno porcijo dušika; ta žene rastlino v močno rast. Mladi poganjki ne dozorejo do zime in zato sigurno pozebejo. Zato moramo o kresu z dognojevanjem prenehati.

Hudinjski

— Učenci osnovne šole v Orli vasi čistijo stezice, gredice pa pripravljajo za setev in sajenje.

— Pripravljanje zemlje za sajenje poznega krompirja v Trnavi

Mnogi grešijo tudi pri krajanju poganjkov, ker puščajo predolge čepe, ki običajno ne zarastejo. Rana se pravilno zaceli le, če je v njeni bližini vejica, ki vleče sok navzgor; brez

»SENCA ZELENEGA ZLATA«

(Zadnje nadaljevanje)

Potem se je Tonaču zazdelo, da je pram prestar in bolan in da ga bo dal konjederu. Pa ga je Ančika preprosila, da je smela prama gnati domov. Jezdila je po samotnih poteh, med zorečim žitom in dehtečim hmeljem, ga nekajkrat v potočkih napojila, mu dovolila, da je tu in tam odtrgal šop žlahtne detelje. Oče in mati skoraj nista verjela očem, bila sta na zunaj vesela, vendar sta hkrati skomignila:

»Kdo ve, če je to dobro.«

Ko sta Ančika in Tonač pobasala hmelj, ko ga je bilo precej več, kakor je na oko precenil Tonač, ko sta potem zvečer prenašala težke bale gori na obokano parno, jo je Tonač prišel k sebi in ji pošepetal:

»Tri bale so tvoje!«

Neizkušena Ančika, ki je vedno in povsod mislila le na svoj dom, ki ga mora obnoviti, ki ga mora spraviti na noge, kakor se temu pravi, je bila tako srečna, da je z vso mladostno radostjo objela Tonača in ga poljubila. Dovolila je, da je Tonačeva roka počasi zlezla na boke, da je levica obstala na prsni, ki so plale v silnem ganotju. Tisti večer se je Tonač komaj premagal, da ni poskočil kot raztogoteni španski bik in Ančiko podrl med bale. Čez kake tri tedne pa ji je prav hinavsko dejal:

»Ančika, ko bi jih imel petdeset, pa te zasubim!«

Rahlo je zardela, ko je rekla: »Kaj še res niste slišali, kaj ljudje govorijo?«

»Kaj pa?«

»Da sem vaša tudi ponoči!...«

Tonaču so zagorele oči, srce je poskočilo, vse telo se mu je napelo kot struna. Gledal je Ančiko, kako zajetna je in postavna, kako bogate so njene prsi, kako košata je čez boke, kako lepo zagorel obraz ima in oči in lase, vse in prav vse je tako bogato, zapeljivo, da človeka gane, ga premakne. Za hip se preseli v raj. On, Tonač, je Adam in tam stoji Eva. In kje je jabolko, ki ga bo Ančika utrčala? Potem je poskočil in zamahnil z roko:

»Naj govorijo, kar hočejo. Vedno opletajo z jeziki. Nevoščljivost. Sama prekleta nevoščljivost. Take pomočnice nima nihče v vasi. Kaj v vasi. Cela Savinjska ne premore take rože! Ančika, za nič na svetu ne bi hotela biti moja, kajne?«

Bala se je da, ne bi rekla preveč, saj je Tonač res dober človek. Zato se je otroško sramežljivo namuznila, mu mežiknila in namignila:

»Kaj bi vi z menoj. Prerevna sem za vašo bogato hišo...«

Kar dvignilo ga je od tal, ko je slišal besede, ki so dale nekaj misliti. Vsaj Tonaču se je zdelo, da je po dolgem času nastopil pravi trenutek. Približal se ji je, da bi jo spet objel, kakor jo je maloprej gori na parni, pa ga je odrinila in se na ves glas nasmejala.

»Ha, ha, ha! Vi pa menda res mislite... Tako hitro še Italijani ne streljajo. Kar pametna bodiva in se raje pogovoriva, kaj bomo jutri počeli.«

Ni mogel, ni upal še enkrat tvegati. Zdaj že ne. Pa bo prišel trenutek. O, prišel bo. Tonač jih je že toliko izpodbil, bo še to. Res je odnehal, čeprav se je le s težavo brzdal, saj mu je srce razbijalo. Kot razbija kovač po nakovalu. Ampak — Ančika bo padla! Mora.

Pa je vendar do tega minilo cele tri mesece. Menda je bil november, ko so začeli odvažati hmelj. Zalec je bil poln širokih lojtrskih voz in vsi so bili obteženi z velikimi balami suhega hmelja. Tudi Tonač in Ančika sta bila s svojim vozom. Prejšnji večer je očistila oprego, da se je zdaj močno svetila, tudi usnjene dele je premazala z globinom. Tonaču je bilo to močno všeč, še posebej zato, ker je imel res iskra konjiča, ki sta hrala v novembrski hlad in udarjala z nanovo pribitimi podkvalmi. Ko so potem pred skladiščem stali v vrsti, so drugi klicali Tonaču:

»Ni kaj, konji so lepi, dekle pa še bolj!«

Videl je Tonač, kako je Ančika fantom všeč, pa se je domislil, ji dal svojo denarnico, in rekel:

»Na, pojdi v trg in nakupi, da ne bova doma pri prazni mizi.«

Sprva se je malo obotavljala, ko pa Tonač le ni odnehal, je vzela denarnico in šla. Bil je dobre volje, ker je šel skoraj ves hmelj za »prvo klaso«. Še predno pa je bil njegov voz izpraznjen, se je od nekod primotvilil — Gmajnar. Najprej sta se samo gledala in molčala. Pa se je prvi omehčal Tonač:

»No, si ga tudi ti pripeljal, ha?«

»Ja, pripeljal sem ga. Letos mi ga ni nihče porezal, pa ga je zato malo več...«

Tonač je zbadljivo preslišal. Dal si je oprava pri konjih, potem pa je vprašal:

»Kako pa kaj Magdalena? Res dolgo je že nisem videl. In Angeline tudi ne... Kako živate?«

»Še kar. Pa ti? Vidim, da imaš eno mlado s seboj...«

»Naša dekla. Fant jo je od nekod prignal. Je kar pridna.«

»Žena ti je menda umrla, kaj?« je zbedel Gmajnar, ko je vendar vedel, da jo je pogoltnil krematorij v Auschwitzu.

»Mhm. Nemci so mi jo ubili...«

»Ljudje pa pravijo, še danes govorijo, da si jo ubil ti...« je rekel Gmajnar in šel svojo pot. Tonač pa se je ugriznil v jezik.

»Ko bi imel zdaj pištolo, ga kar ubijem!« je zarobantil, obrnil konja in zapeljal med trške hiše.

Za trgov ga je pričakala Ančika, sedla na voz in Tonač je udaril po konjih, da sta odpeketa po asfaltni cesti, potem pa zavila na stransko in se na večer ustavila na Tonačevem dvorišču. Tonač je bil jezen, Ančika pa je kar naprej nekaj čebljala, se hihitala, bila je zares dobre volje. Potem, ko je Tonač izpregel konja, je brž smuknil na podstrežje in hkrati požrl pol litra slivovke. Pomiril se je in ves nasmejan stopil v kuhinjo.

Ančika je pripravila večerjo. Jedla sta s precejšnjim tekornim vmes tudi pila: Ančika liker, Tonač vino. Oboje je kupila v trgu. Ali kaj ko je liker tako dober, teče sam in še se ti ga poljubi. Tonač je res pridno natakal in tudi sam je pil. Potem pa je rekla Ančika, da jo boli glava in je odhitela v svojo sobo. Tonač se je menda zbal, da bi kaj hudega ne bilo s to lepo deklino, in je brž stopil za njo. Ležala je v postelji, se kremžila, da ji je hudo, se spet smejala in ščebetala:

»Tonač, kar pojdite v svojo sobo, jaz sem pijana... Lahko noč...«

Ne ne, si je rekel Tonač. Tako hitro se ne bom umaknil. Pa je vendar stopil nazaj v kuhinjo, pozaklenil in zdaj se je odloin kot pravi Adam stopil v Ančilo... Vrgel je obleko raz sebe čikino sobo.

»Aaa!« je zavpila, ko si je zakrila oči.

Čeprav je Tonač še vedno po malem šepal, je bil vendar še ves korenjaški. Široke prsi so in osivelimi kocinami. In ta gobile na gosto porasle z dolgimi rila se je pognala v Ančikino posteljo, Ančika se je branila, kričala je, otepala z rokami in nogami, ali stari je bil vse preveč divji, pohoten, starost ga pri tem ni kaj prida ovirala. Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi, in ne samo enkrat, zgodilo se je tisto noč trikrat ali štirikrat. Ančika se je vse do jutra premetavala v postelji in v ušesih ji je donela melodija:

Zakaj bi ne vriskal zakaj bi ne pel, sem mladmu dekletu nedolžnost vzela...

Vstalo je jutro, megleno novembrsko jutro, svet je bil pust. Tonač je krevsal po dvorišču, si žvižgal, ko je seno tlačil v jasli. V glavi mu je rojila misel, kako bo zdaj pri Tonaču veselo, življenje ne bo več tako enolično. Ančika pa tokrat ni mogla iz postelje. Glavo je zavijala v blazino in ko je znova dvignila odejo, se je na beli rjuhi videla dolga krvava sled. Zajokala je kot otrok, prsi so v joku ječale:

»Kaj se je z menoj zgodilo, zakaj sem se tako grdo pregrešila?...«

Med podboji se je prikazal Tonač. Dolgo je gledal, kako se Ančika zvija pod odejo, prisluhnil je krčevitemu joku, potem pa je stopil bliže postelji:

»Ančika, ne jokaj, to je pač nekaj vsakdanjega, vsi smo pod kožo krvavi. Me slišiš, Ančika?«

Ančika se je pognala iz postelje, pozabila je na sramoto, ko je v sami kombineži stala pred Tonačem, ki je vrtal s pohotnim pogledom v vse tisto, kar je prozorna kombineža prekrivala in si v mislih ponavljal:

»Prišla je Eva iz raja, pred menoj stoji in mi ponuja jabolko greha. Ugrizni, Tonač, ugrizni!« mu je pozvanjalo v prsih, hušknilo v glavo, v noge in roke, vsega je objelo.

»Ančika!« je padel pred njo na kolena, jo skušal ujeti za boke, priviti na prsi, pa ga je sunila s tako močjo, da se je zvrnil po tleh in v bolečini še enkrat zavzdihnil:

»Ančikaaa!«

»Pes, zverina, pokvarjenec!« je sikala, ko se je oblačila. Samo ti si kriv, da se je to zgodilo, ti, ti-tiii!« je kričala in hotela je še enkrat suniti pa si je v zadnjem trenutku premislila. Tonač se je pobral, nekam nevoljen je bil, ko je rekel:

»Punčka eno si moraš zapomniti: Tisti, ki vrečo drži, je prav tako kriv, kot tisti, ki v vrečo usiplje. Tat je eden kot drugi. Mar ni tako?«

Zravnala se je, priprla oči in pogled, nekam srep in hudoben, se je ustavil na Tonaču, ga znova in znova premeril, v duhu si je govorila:

Takemu starcu sem dovolila?

Hotela je zbežati domov. tja gori, kjer je bila kljub vsemu tako srečna. Šla je srečo iskat v dolino, med hmeljišča, med pisana polja. Saj se bo nebo razjasnilo, še bo prišla pomlad, še bo živela, ali senca zelenega zlata bo ostala... Ne mara tistih treh bal, noče jih. Slabih sto tisoč so vredne. Koliko pa je vredna nedolžnost?

Tonač pa je prosil in prosil, obljubil je, da je ne bo nikdar več nadlegoval, da ji bo vse po-

(Nadaljevanje na 12. str.)

šteno plačal; tokrat je besedo zares dolgo držal. Sam se je napotil Smoletu, vrgel na mizo sto jurjev rekoč:

»Smole, Ančika mi hoče zbežati, pa je tako dobra gospodinja, da je ne bom mogel pogrešiti.«

»In zakaj teh sto jurjev?« sta vprašala Smoleta, ko sta posumila, da to niso pošteni računi.

»Molčita. Še kravo dobita, dobita jo in amen. Samo Ančiko mi pustita. Sam sem, sina imam pri vojakih, grunt bo vzel hudič, zagotovo ga bo...«

»Koliko pa je star ta tvoj sin?« sta Smoleta vprašala.

»Enaindvajset. In je tak korenjak, da bi goro prestavil!«

Ančika je zares ostala, še naprej je gospodinjila, še naprej se je brigala, da je bil grunt lepo obdelan, starega Tonača pa se je izogibala. Naj si je še tako prizadeval, naj ji je ponujal še tako zapeljive jurčke, pri Ančiki ni ničesar več opravil; storjen je bil greh, ki se ni nikoli več ponovil.

Spet je prišlo poletje, pokosili so seno in hmelj se je poganjal v cvet. Nenadoma se je vrnil Tone iz vojske. Nič ni pisal, samo prišel je in povedal, da se ne vrne več k mornarici, ker so mu našli veliko senco na pljučih in ker se tudi drugače zelo slabo počuti.

In ko je zagledal Ančiko, ko sta si stisnila roke, ko sta si pogledala v oči, ko jo je tolikokrat s pogledom objel, ko je potem nekaj časa poležaval v postelji in mu je Ančika tako lepo stregla, ko se je potem nekaj mesecev zdravil v Novem Celju in mu je Ančika od doma prinašala pozdrave, takrat se je v Tonetovem srcu nekaj zganilo, počilo je, se utrnilo in znova prižgalo, takrat, ko sta sedela

v parku in govorila o mladosti, takrat ji je Tone še enkrat pogledal v oči in ves zadrhtel:

»Ančika, rad te imam, ljubim te!«

Mislil je, pričakoval in bil prepričan, kako bo njegovega razodetja vesela, pa se je obrnila, si z rokami prekrila obraz in zajokala. V krčevitem joku se ji je trgalo srce, prsi so ječale v bolečini:

»Ne, Tone, nikoli ne boš srečen, nikoli!...«

Tistega dne, ko se je potem Tone vrnil domov, bil je spet november, je Ančika izginila kot kafra. Pobralla je vse svoje stvari, jih zmašila v kovčke, naprosila sosedovega Janeza, da jo je s fičkom potegnil tja pod letuško bregovje. In ko je Janez sedel v fička, ko se je Ančiki od bolečin trgalo srce, je počasi stopila k avtomobilu in Janezu pošepetala:

»Toneta lepo pozdravi...«

Jezilo je Tonača, skrbelo je Toneta. Bolj je Tone spraševal očeta, kje in v čem tiči vzrok za Ančikin beg, bolj je Tonač trmoglavil:

»Ne vem. Dokler ni bilo tebe, je bilo vse v redu. Zdaj pa jo je pičilo in je šla. Jaz je ne grem več iskat...«

»Pa jo pojdem jaz!« je rekel Tone in se pri priči odpravil proti Letušu. Našel je Ančiko na polju, ko je pulila repo. Tudi mati in drugi so bili tam. Oče je stal pri konju, pri tistem pramu, ki se je tako lepo popravil. Dolgo je Tone stal in gledal zdaj enega, zdaj drugega, nato pa je glasno pozdravil:

»Dober dan. Vašo Ančiko iščem.«

Vsi so obstali. Tudi Ančika. Privoščila mu je topel pogled,

potem pa se je spet sklonila k zemlji.

»Cigavi pa ste?« je vprašala mati.

»Tonačev iz Stranske vasi,« »Se mi je kar zdelo,« je pritrtil oče.

Tone je stopil na njivo in začel metati repo na voz.

»Nikar!« je rekla Ančika. »Tone umazal se boš.«

»Umazal? Kaj nisem kmečki?« jo je pogledal Tone. »Zakaj pa ne greš, da se pomeniva, kaj?«

»Ančika, v hišo stopita,« je rekla mati.

»Saj res,« je pokimal oče in se nekam hudomušno namuznil.

Ančika in Tone sta stopila v hišo. Tonetu so igrale oči. Gledal je rože na oknih, občudoval čistočo, ki jo je videl povsod: na dvorišču, v hiši, kjer koli. Ančika se je umila in prinesla iskrece se izabele. Potem sta sedla in kramljala o vseh mogočih rečeh. Tudi o ljubezni sta govorila. Da, tudi o ljubezni. Ančika ni slepomišila. Saj ji je bilo hudo pri srcu, ali morala je z resnico na dan, morala. Pri tem pa niti slutila ni, da je Tonetu resnica že razodeta. Sosedov Janez mu je povedal, da o tem ljudje pač govorijo in da je najbrž to tudi res. Dolgo se je bojeval sam s seboj, ko ji je nato kar naravnost, brez ovinkanja povedal:

»Ančika, jaz vem, jaz vse vem...«

»Ti ničesar ne veš, ti misliš, da ni bilo tako, pa je bilo in jaz sem tako nesrečna...«

Vse, prav vse mu je priznala, še take podrobnosti mu ni utajila. Nato pa se je sklonila k njemu, mu položila glavo na ramo in zaihtela:

»Ko ne veš, kako te imam rada. Ti si moja prva ljubezen. Res, Tone, še nikogar nisem imela rada, nikogar. Tebe pa imam in te ne smem imeti. Tone!«

»Ančika!« ji je Tone dvignil glavo, ji pobrisal solze. Dolgo sta si zrla v oči, nobene hinvščine ni bilo v tem dolgem pogledu, sama toplina, sama goreča in neomadeževana resničnost. Poljubila sta se. To je bil prvi in ne zadnji poljub.

Ko je spet prišla pomlad, ko je vsak grm zadehtel, ko so pastirčice skakljale po svežih brazdah, ko je hmelj klical po štangah in je gori v lesovju zapela kukavica, ko se je Savinjska dolina kopala v žarkih pomladnega sonca, takrat sta s Tonačevega dvorišča zapeljala dva dolga rekorda — Tone in Ančika sta se peljala k poroki, v matični urad sta stopila in tam sta pred pričama rekla:

»Da.«

Minila so leta in čas je zares najboljši zdravnik. Stari Tonač je pred dobrim letom izdihnil svojo grešno dušo. Pospremilo ga je mnogo ljudi, prišli so prijatelji, znanci, sovražniki. Grob so zasuli s številnimi vencni, najlepší med njimi je bil tisti, ki ga je k zglavju položil vnuk Tonček in je pri tem na ves glas zajokal:

»Stari atek, počivaj v miru!«

In življenje teče svojo pot. Tone in Ančika lepo umno gospodarita. Hlev je poln sivorjavih repov, traktor brni po hmeljišču, fiat 1300 ima novo garažo.

Ančika skuša biti srečna mati, žena, gospodinja, čeprav tista usodna senca v njenem srcu ne bo nikdar do kraja zbledela.

Konec

V prejšnji številki »Hmeljarja« smo objavili vse pomembnejše nove zvezne predpise, ki so bili izdani do tedaj v tem letu.

V današnji rubriki bomo bralce seznanili v prvi vrsti z vsemi novimi republiški predpisi, tako da bo mogoče v prihodnje sproti objavljati tako zvezne kot republiške.

Poleg tega pa današnji prikaz vsebuje tudi pomembnejše zvezne pravne vire od 1. številke zveznega Uradnega lista naprej.

Zaradi dejstva, da je obstoj te rubrike naletel na pozitiven odmev med bralci, smo se odločili, da glede na posebno pomembnost nekaterih pravnih virov, ki so bili izdani še v preteklem letu, objavimo tudi te in nanje posebej opozorimo. Tu imamo v mislih tiste, ki se prično uporabljati po daljših uvajalnih in seznanilnih rokih, največkrat po več mesecih ali na določen datum po daljšem roku.

Tako opozorjamo na Pravilnik o napravah in opremi za vozila, ki vozijo po cestah, ter o tehničnih pogojih za posamezne naprave na njih — Z-47/68, katerih člani 57, 70, 80 in 82 se prično uporabljati

NOVI pravni predpisi

s 1. 5. 1969, nekatera druga določila pa z 31. 12. 1969.

I. Pomembnejši republiški pravni predpisi od št. R-1/69 do R-11/69 so:

Zakon o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov in taks R 3/69

Zakon o dopolnitvi zakona o prispevkih in davkih občanov R 3/69

Zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno R 3/69

Zakon o volitvah odbornikov občinskih skupščin R 5/69

Zakon o volitvah poslancev SR Slovenije R 5/69

Zakon o spremembi zakona o določitvi prispevka, ki ga plačujejo gospodarske organizacije v skupne rezerve gospodarskih organizacij v SR Sloveniji R 5/69

Zakon o prispevkih in davkih občanov (prečiščeno besedilo) R-7/69

V številki R-7/69 je vsebovanih več splošnih aktov republiških samoupravnih organizacij s področja socialnega zavarovanja, ki jih glede na veliko število ne navajamo posamič.

Zakon o zdravstvenem varstvu študentov R-8/69

Zakon o petdnevnem delovnem tednu v SR Sloveniji (prečiščeno besedilo) R-8/69

Zakon o visokem šolstvu R-9/69

Zakon o usmeritvi sredstev SR Slovenije za investicije v gospodarstvu v letih 1971 do 1976 R-9/69

Odlok o razglasitvi ustavnih amandmajev z ustavnimi amandmaji R-5/69

Odlok o razglasitvi ustavnega zakona z izvedbo ustavnih amandmajev z ustavnim zakonom R-5/69

Odlok o soglasju k enotnim osnovam meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov v letu 1969 R-10/69

(Nadaljevanje z 12. strani)			
Odlok o soglasju k merilom in pogojem za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim v letu 1969	R-10/69	Popravek pravilnika o spremembah in dopolnitvah pravilnika o evidenci o prometu in o obračunavanju in plačevanju prometnega davka	Z-12/69
Odlok o določitvi osnove za priznavanje republiškega dodatka zaposlenim udeležencem narodnoosvobodilne borbe v letu 1969	R-11/69	Pravilnik o spremembi pravilnika o evidenci o prometu in o obračunavanju in plačevanju prometnega davka	Z-15/69
Sklep o plačevanju izrednega prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev (Celje)	R-6/69	Popravek zakona o dopolnitvah zakona o izločanju sredstev za stanovanjsko izgradnjo	Z-13/69
Sklep o predpisu izrednega prispevka kmetov zavarovancev za kritje primanjkljaja na skladu zdravstvenega zavarovanja kmetov na dan 31. 12. 1968 (Celje)	R-6/69	Odlok o dopolnitvi odloka o blagovnih in deviznih kontingentih za uvoz blaga v letu 1969 in njihovi delitvi	Z-12/69
Sklep o določitvi osnove za odmero pokojnin borcem NOB	R-8/69	Popravek odloka o določanju o blagovnih in deviznih kontingentih za uvoz blaga v letu 1969 in njihovi delitvi	Z-13/69
Sklep o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov v letu 1969	R-10/69	Odlok o programu za uporabo sredstev, ki so v zveznem proračunu za leto 1969 namenjena za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva	Z-15/69
Sklep o merilih in pogojih za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnimi izobraževalnim skupnostim v letu 1969	R-10/69	Odlok o spremembi odloka o soglasju, ki je potrebno za uvoz posameznih vrst blaga	Z-15/69
Navodilo o načinu izvajanja materialnega varstva arhivskega in registraturnega gradiva	R-10/69	Odlok o regresu, ki se daje pri prodaji umetnih gnojil za kmetijstvo in gozdarstvo v letu 1969	Z-16/69
II. Pomembnejši zvezni pravni si od št. Z-11/69 do št. Z-17/69 so:	predpi-	Odlok o dopolnitvi odloka o odstotku dela amortizacije, do katerega lahko kupijo delovne organizacije devize za plačevanje opreme in nadomestnih delov	Z-17/69
Zakon o dopolnitvah zakona o bankah in kreditnih poslih	Z-13/69	Odlok o uporabi sredstev, doseženih s plačevanjem posebne davščine pri uvozu kmetijskih in živilskih proizvodov	Z-17/69
Zakon o dopolnitvi zakona o deviznem poslovanju	Z-13/69	Odlok o oprostitvi delovnih organizacij za prirejanje seimov in gospodarskih razstav obveznosti, da ne smejo povečevati sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov	Z-17/69
Zakon o izločitvi dela dohodkov federacije od zveznega davka od prometa blaga na drobno za gospodarske investicije	Z-13/69	Odlok o oprostitvi delovnih organizacij za reklamo in dekorativnosti, da ne smejo povečati sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov	Z-17/69
Zakon o pomisu kmetijskih gospodarstev v letu 1969	Z-13/69	Odlok o določitvi osnove za odmero dodatka za borce v letu 1969	Z-17/69
Zakon o pripravi za družbeni plan za razvoj Jugoslavije od leta 1971 do leta 1975	Z-13/69	Odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o obračunavanju in načinu izločanja sredstev za stanovanjsko izgradnjo ter o vplačevanju sredstev za kritje razlike v stanarini	Z-13/69
Zakon o prenehanju veljavnosti določb zveznih zakonov, s katerimi so urejena vrašanja na katera se nanaša ustavni amandma XV.	Z-13/69		
Zakon o spremembah zakona o amortizaciji osnovnih sredstev delovnih organizacij	Z-17/69		
Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o obračunavanju in plačevanju prispevkov za obnovo in graditev Skopja	Z-12/69		
		Odredba o spremembah odredbe o pogojih, ob katerih morajo občani odpreti žiro račun, in o načinu uporabe sredstev s tega računa	Z-13/69
		Odredba o spremembi odredbe o višini posebne davščine pri uvozu posameznih kmetijskih in živilskih proizvodov	Z-14/69
		Odredba o spremembah odredbe o višini in o načinu vplačevanja povračila za pregled kmetijskih proizvodov, namenjenih za izvoz	Z-15/69
		Odredba o merilih, ki morajo biti pregledana	Z-15/69
		Odločba o dopolnitvi odločbe o carinskih kontingentih	Z-13/69
		Odredba o dopolnitvi odredbe o namenih za katere lahko dobijo poslovne banke nadomestilo za obresti	Z-16/69
		Odredba o povečanju dodatka za postrežbo in tujo pomoč, ortopedskega dodatka in posebnega invalidskega dodatka	Z-16/69
		Odločba o jugoslovanskem standardu za prašiče za industrijsko predelavo	Z-12/69
		Odločba o obrazcih za popis kmetijskih gospodarstev v letu 1969	Z-14/69
		Odločba o dopolnitvi odločbe o dinarski protivrednosti za devize, ki jo je treba položiti preden zapade v plačilo uvoz blaga	Z-17/69
		Seznam sredstev za varstvo rastlin, za katera je bilo izdano dovoljenje za promet v Jugoslaviji, ki jim je dovoljena sprememba imena	Z-16/69
		Seznam sredstev za varstvo rastlin, za katera je bilo izdano začasno dovoljenje za promet v Jugoslaviji, ki pa je nehalo veljati	Z-16/69
		Navodilo o uveljavljanju pravice do povečanih dodatnih obresti za kredite, dane po petem odstavku 9. člena zakona o nižjih obrestnih merah ter o nadomestilu za obresti in o dodatnih obrestih za nekatere kredite iz sredstev federacije	Z-17/69
		Seznam sredstev za varstvo rastlin, za katere je bilo izdano dovoljenje za promet v Jugoslaviji	Z-17/69

Korun Vlado, dipl. iur

Udeleženci seminarja o informiranju, ki ga je priredilo uredništvo našega glasila in predavatelj Dušan Rebolj

Traktorski tečaj v Sempetru

Vedno večje število traktorjev pri kooperantih in članov aktivov mladih kmetijskih proizvajalcev je narokovalo, da je kmetijski kombinat organiziral traktorski tečaj. Ta je potekal več mesecev in sicer v Sempetru. Obiskovalo ga je nad 50 tečajnikov in tečajnic s področja kombinata.

Najosnovnejše znanje s področja prometnih predpisov podal tovariš Jug Vrnko, znani strokovnjak za takšne tečaje. Zelo razveseljuje dejstvo, da se je tečaj udeležilo izredno veliko število mladih ljudi. Le-ti spoznavajo, da je uspešno gospodarjenje odvisno od mehanizacije kmetijskega traktorja. Traktor pa je kar prazen korak na poti, ki vodi k presni čevanju takšnih čiljev.

Tečajniki so tudi napravili pit iz cestnih prometnih predpisov in so na ta način pridobili ristiho-izkoristili zimski čas za izobraževanje. Rešili so tako toliko opravila, za kakor Trans

VISOK JUBILEJ

Na soboto, 12. aprila, je praznovala naša bivša kooperantka in hmeljarka Vošnjak Katarina enaindevedesetletnico. Rodila se je 1878. leta in delala na posestvu na Gomilskem do nedavnega.

Visoko starost preživlja pri nečakinji v Velenju čila, zdrava, šegava in polna spominov na daljnjo preteklost. Urodništvu se pridružuje številni čestitkam in jubileantki kliče: »Se na mnoga zdrava leta!«

DRAŽBENI OGLAS

Po sklepu Upravnega odbora Kmetijskega kombinata Zalec z dne 10. 12. 1968 in po odobritvi centralnega delavskega sveta Kmetijskega kombinata Zalec z dne 27. 12. 1968 se dovoli javna dražba stanovanja V hiši v Celju, Cesta na Ostrožno št. 20/b z nelo površino 74 m², ki je družbena lastnina in je imetnik pravice uporabe Kmetijski kombinat Zalec.

Za izvedbo dražbe se odreja narok za dan 5. 1. 1969, ob 8. uri.

DE Kmetijstvo IV. Kmetijskega kombinata Zalec v Celju, Miklošičeva ul. 2, to priložilo.

Izključna cena je din 42.888,00 in se izpodb. cene objekt ne sme prodati.

Interesirani se žele udeležiti dražbe, morajo pred pričetkom dražbe položiti jamčevino din 4.300,00 ali v gotovini ali pa v obliki vloženih knjižic domačega denarnega zavoda. Zadržatelj mora najvišji ponudek plačati do 1. 1. 1969 na blagajni Kmetijskega kombinata Zalec. V kolikor zadržatelj v navedenem roku najvišji ponudek ne položi, se bo razpisala ponovna dražba in mora zadržatelj predomestiti morebitno razliko kakor tudi stroške ponovne razpisa.

Zadržateljem se sklene kupna pogodba. Kupec je dolžan plačati razen kupnine skladno s sklepi komisije za nepremičnine, stroške kupne pogodbe in zemljiškoknjižne izvedbe ter morebitni davek na promet nepremičnin.

V stanovanju hiše Cesta na Ostrožno št. 20/b v Celju stanuje Jagrič Zofka, ki ji gre po 34. členu Zakona o pravici in lastnini na delih stavb (Ur. list SFRJ št. 43/65) predkupna pravica.

ŠE VEDNO SMO NAIVNI

Še dni je v Andražu obiskal Neko, menda Butnov, ra kmeta. Stanka, moški srednjih let z brki in povprašal po senah kubičnih metrim tesa, ki je v inšpektorja posumil, vzel letni tovarni nogavic na Polzeli. Med zadrževanjem Stanka, da se je v hišo, je prišel sosed in ponudil les po 18.000 S-din. Vlado tako je bilo kupno ime, od takoj ponudil 20.000 S-din. Oba kmetoma se je zdelo, da se čudito, saj se vsak, ki gradi hišo, v bogaja za nižjo ceno.

Vlado se nikamor ni mudilo. Stanko pa ga je gostil, hvalil, da je dober čevljar in da lahko za 7 starih tisočakov napravi prima čevlje. Le-te je tudi Stanku in njegovi ženi umeril in obljubil, da jih bo čez 4 dni prinesel.

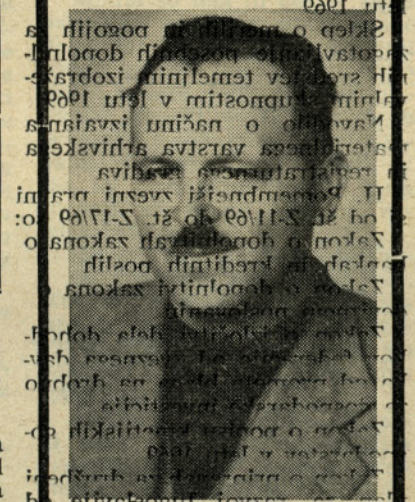
Neko je omenil, da pojde Anzek na Polzelo. To je Vlado zmedlo in se je začel poslavljati. Ko pa je Anzek dejal, da pojde le v Andraž po volfine skrinjice in da jih bo na Polzelo peljal naslednji dan, je Vlado poprosil za prenosice.

Po običnem zajtrku jo je mahnil v Kote. Tu pa ni več kupoval lesa, ampak se je odpravil za dimnikarskega inšpektorja. Hodil je po podstrešjih, si ogledoval dimnike, kasiral od 1.200—1.500 S-din in zapisoval vse v koledar od 1966. leta, pravnih čevljev pa se ni dotaknil.

V spomin

Zabrinjena bolezen je osemindesetletnemu letu starosti naših bratov izrgala vzglednega kooperanta ZVERK RADOVA iz Letne V samoupravne organe kmetijske zadruge v Letni se je vključil leta 1955, ko je prapravi posestvo in prišel kmetovati. Leta 1956 je zadrugo že vodil kot predsednik, kar je ostal tri leta do združitve KZ Braslovc.

V tem času so Letnišani pravi na njegovo počudje dobili novo zadrugno.

Po združitvi je prav tako ostal član ZO zadruge in kasneje član DS. Vedno se je zavzemal za kmeta in njegov napredek. Kot dober hmeljar je z nasveti rad posredoval svoje izkušnje sosedom. Dolga vrsta ljudi se je 31. marca 1969 poslovila od njega na braslovcem pokopališču. Bratovljeva pa je izginila iz družbe naprednega hmeljarja in zvestega so-delavca.

PE Braslovče

OSMRTNICA

V šestinsedemdesetem letu je umrla naša dolgoletna kooperantka KORBER FRANCISKA iz Orove vasi. Ostala nam bo v lepem spominu.

PE Polzela

Amek

Ljudske napovedi

Judovski način klanja živine

NESREČNIKA
 »Kaj se tako kislo držiš?«
 »Kaj se ne bi; imam mlado ženo, ki pa je kar naprej bolna.«
 »Jaz imam pa staro, ki je kar naprej zdrava.«

Če je pred Servacem poletje, mraz, da ne pritisne na cvetje.
 Če maj se s poletno vročino začneja, mraz še po Urbanu pogosto ne jenja.

Mogoče vsi mislijo, da je judovski način klanja živine ni znano, da tako kot muslimani tudi Judje ne jedo svinjskega mesa. Tudi pri Judje je spretni del telesa nečist in je zato Judje, ki so se vrat, pleča, prsi in podplečja, je, rebra in zarebrje.

mučenja živali, da ne bi strogi zagovorniki zakona o prepovedi mučenja živali to zvedeli. Zaradi tega smejo pri ubijanju prisostvovati samo že omenjeni trije.

Količina mesa, ki je namenjena za judovsko vojsko, je carinske prosti. Zadnji deli, ki so za Judje nečisti, ne romajo v jama, ampak jih ocarinijo in prodajo kot ostalo meso za ljudsko potrošnjo.

Naš kombinat se bavnaroda pogovarjal z enim takšnim uvoznim podjetjem.

RAZLAGA

IZREKI

Katehet: »In zda, ljubi otroci, vam bom povedal, kako je bil ustvarjen prvi človek.«
Gusti: »Prosim, to že vemo. Nas bolj zanima, kako je bil ustvarjen drugi človek!«

Dokler lipa raste, ne manjka ji šebel.
 Kdo ima kozel denar, gospod bo prišel.
 Kdo ima kozel denar, gospod bo prišel.

Živali, ki jih Judje uživajo, morajo biti zaklane na svojstven način. Pri klanju sodelujejo trije:

1. Rabin — judovski duhovnik
2. vojaški oficir
3. nabavljavec živine

Med ameriškim, francoskim in angleškimi vojaki v Zahodni Nemčiji je precej vojakov židovskega porekla, ki uživajo le »to meso«, zato mora prisostvovati klanju tudi vojaški oficir.

Od gornje komisije odbrano živali pripeljejo v klavnico. Živali po njihovem prepričanju ne smejo streljati ne ubijati, ker tedaj kri ne odteče v redu, ampak jih morajo zaklati po posebnem obredu.

Govedo se mora pred zakolom vnesti v klavnico, kjer je možnost, govedo spredaj dvignje, da se mora vnesti. S posebnim pokončnim železnim drogom mu glavo obrnejo naravnost, da ne more videti kaj se bo z njim zgodilo. Rabin potegne zelo oster, tanek meč iz nožnice in prereže govedu vrat. Pri takšnem načinu klanja kri lepše odteče kot pri ubijanju ali streljanju.

Po nemških predpisih o zaščiti živali je mučenje govedo prepovedano. Judovski način klanja živali je popolnoma v nasprotju z zakonom o prepovedi

DEFINICIJE IZRAZOV
 Svinjarija je to, če moramo svinje uvažati zaradi svinjarij s cenami domačih svinj.

Če se ti hudoben človek usede na sukno, mu ne reci, naj se pridvigne, ampak odreži in beži.

Maj — veliki traven — cvetnik, je ime pogan po bogu Maju-su), ki so ga častili stari Latinci, katerim je bil varuh rasti.

— Kakšnega spola je jajce, Andrej? —
 — To se ve šele, ko se iz nje ga izvali petelinček ali putka.

S KROKARIJE
 Čakajoča žena: »Ali vidiš, koliko je ura? Sonce že vzhaja!«
 Pijani mož: »Zakaj pa si potem še zipej v spalni srajci, baba lena!«

IN MEMORIAM

V torek, 8 aprila smo pospremili k zadnjemu počitku **CRETNIK** Franceja Pernovega.

Pokojni je bil rojen 3. decembra 1891 na Dobini v Pernovem pa je začel gospodariti 1920. leta. Z živo kmečko voljo se je trudil za gospodarski uspeh in kmetiji, da do trdovratne bolezn, ki ga je za vedno odnesla od nas.

Njegova življenska pot je bila trda in izredno plodna. Bil je borec za severno slovo v letih 1918 do 1919, udeleženec NOB, ustanovitelj krajevnega gasilskega društva v letu 1930, družbeno politični aktivist in predan hmeljar in kooperant.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Dne 25. 1. 1969 smo se zavedno poslovili od **REPINSEK** Joža Strdnega kmeta — hmeljarja iz Levan. Pokojni se je rodil 8. 2. 1889. Kot kmečki otrok v rani mladosti občutil trdoto življenja na kmetiji. Že kot deček je goval in obdeloval hmeljarsko rastlino. Bil je delaven in skrbni gospodar in je slovel kot napreden hmeljar.

S svojim delom in vzgledom je mnogo prispeval za razvoj gasilstva v Levan, kjer je bil dolgoletni član in predsednik gasilskega društva.

Izkušnje, ki si jih je pridobil s plodnim delom, je s pridom prenašal na mlajši rod in ga bomo kot takega ohranili v trajnem spominu.

PE Petrovce

Kmet - hmeljarju!

Vse se oživlja — cvetovi maj prihajajo, tebe, kmeti, narava preganja; škranček zapel bo pesem veselo, brat hmelj že vabi na delo.
 Iz dneva v dan se bo škranček dvigal, prepeval in tvoje težko delo opeval.
 Delaj in živi svojo življenje veselo, naj te pozdravlja cvetje rdeče in belo.

Kamor ti pogleda, vse duhti — cveti, vse se življenja veseli.
 Zlata roža ti — ne bom te zapustila — šelsti, uživaj mlade, zdrave, srečne dni.

A kaj, ko vse tako hitro beži, lepih cvetovih rožic več ni.
 Plug zamenjal boš za mir pod žito in vnukom pel o zlati roži prav po tihu.

Opevarjaj »luta roža« moja, ostalo ti bo, naj ti prav zares.
 Savinjsko krasi grenko duhteda od Vranskega tja do Celja in čez.

Postaja pust, tiho, mirno, O, ko bi bil še mlad in zdrav!
 Škranček vzleti pod oblake in z njegove stancu-kmetu ti pravi pozdrav.

P. H.

Prvomajska nagradna križanka

Nagrade: 50, 40, 30, 20 in 10 dinarjev.
 Rešitve pošljite na uredništvo »Hmeljar« KK Zalec do 20. maja.
 Pri reševanju vam želimo obilo zabave!

Predsednik sindikata DE kooperacija tovariš Grabner Ludvik

Hmeljar

«Hmeljar» izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge, dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišiji »Celjski tisk« Celje.

1969/3

PRILOGA HMELJARJA

SEDOVŠEK Tone, kmet. inž.

Napeljava vodil iz sintetične vrvice

Hmelj rabi za navpično rast oporo, kar mu damo lahko s hmeljevskami ali žičnico. Po podatkih Hmeljne komisije za Slovenijo je bilo leta 1958 približno 2360 ha (88 %) hmeljišč s hmeljevskami in 310 ha (12 %) hmeljišč z žično oporo. V letu 1968 je bilo še samo 580 ha (22 %) hmeljišč s hmeljevskami in približno 1990 ha (78 %) žičnic.

S hmeljišči z žično oporo je nastopilo vprašanje materiala za vodila, sočasno pa novo delo *napeljava vodil*.

Vse do pred nekaj leti smo napeljevali vodila ročno s pomočjo lesenih ali aluminijastih palic. Z velikimi kompleksi hmeljišč z žičnicami in z novim načinom sajenja v razdaljah $2,40 \times 1,30$ m in z napeljavo dveh vodil na sadiko, se je povečalo število vodil na hektar od prejšnjih 4200 na 6400 komadov na hektar. Zaradi velikega števila vodil in kratkega roka za to delovno operacijo, je bilo potrebno misliti na postopek, s katerim bi to delo opravili hitreje in z manjšim številom ljudi. Na pomoč je pristopil traktor s stolpom in žlebovi, ki je to delovno konic zmanjšal. Za primerjavo naj navedem, da pri ročni napeljavi potrebujemo pri 6.400 kom. vodil na ha okrog 130 ur, pri strojni napeljavi pa le okrog 42 ročnih in 4 traktorske ure. Danes je že precej hmeljišč, kjer to delo opravimo strojno.

Ne glede na vrsto materiala za vodila, lahko napeljemo ročno ali strojno. Moj namen je opisati napeljavo vodil iz sintetične vrvice in zato si oglejmo možne načine napeljave:

- ročna napeljava na enoletne kaveljčke;
- ročna napeljava na stalne kaveljčke;
- strojna napeljava na stalne kaveljčke;
- strojna napeljava z vezanjem na nosilno žico.

Način izdelave zanke je enak za ročno napeljavo na enoletne in stalne kaveljčke in za strojno napeljavo na stalne kaveljčke.

Oglejmo si, kako naredimo zanko!

Najprej vzamemo konec vrvice v roko ter ga predamo v drugo. Istočasno prekrižamo daljši konec s krajšim, kot kaže skica 1, z drugo roko s palcem in kazalcem potegnemo skozi krog daljši konec, kot kaže skica 2, s tem smo dobili zanko, kot nam kaže skica 3. Potrebno je še samo zategniti, kar storimo tako, da z eno roko držimo oba konca, z drugo za vrh zanke in zategnemo.

Ročna napeljava na enoletne kaveljčke

Potrebujemo naslednje:

- palico za dvigovanje vodil,
- stojalo ali košaro za najmanj 2 kolobarja vrvice,
- nož ali škarje,
- vrvico in enoletne kaveljčke.

ko. Ostalo delo je približno enako kot pri napeljavi na enoletne kaveljčke.

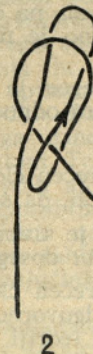
Strojna napeljava na stalne kaveljčke

Za strojno napeljavo na stalne kaveljčke potrebujemo:

- traktor,
- stolp z žlebovi

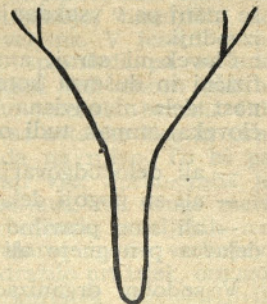
1

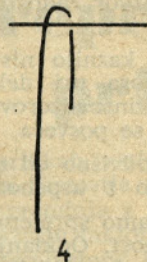
2

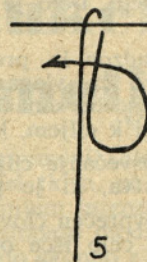
3

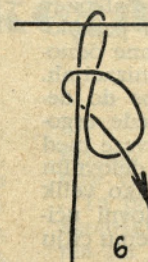
rogovilast nastavek

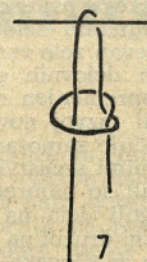
4

5

6

7

Način napeljave vodil iz sintetične vrvice

Po izvedbi zanke, ki je opisana zgoraj, sledi dviganje vodila, kar opravimo tako, da vzamemo v roko enoletni kaveljček, v drugi imamo vrvico z zanko, jo zatakemo v kaveljčke in zategnemo. Kaveljček zatakemo s krajšim koncem za palico in dvignemo, prislonimo k nosilni žici in obesimo. Ko smo vodilo obesili stopimo z nogo na vodilo, da je napeto in odrežemo približno 70 cm od tal.

Ročna napeljava na stalne kaveljčke

Napeljavo na stalne kaveljčke opravimo s palico z rogovilastim nastavkom (glej skico), na katerega natakemo zan-

- snope narezane vrvice,
- vrv.

Delovno skupino za strojno napeljavo sestavljajo traktor s stolpom in žlebovi in 4 delavci. Prva naloga delavcev je, da potegnejo v vsak žleb najmanj en snop narezanih vodil. Polnimo tako, da 2 delavca ostaneta na tleh, 2 delavca gresta na stolp in vržeta po žlebu vrv, nakar delavca na tleh privežeta na vrv snop in delavca na stolpu potegneta snop v žleb.

Pri sintetični vrvici D-1300 je lahko v snopu okrog 2000 vodil dolžine 7,20 m, torej imamo pri enkratnem polnjenju žlebov okrog 8000 komadov vodil, s težo okrog 45 kg, kar zadostuje za 1,20 ha.

Izdelava zanke je že opisana, zato je ne bom ponavljal. Ko smo naredili zanko, jo držimo v eni roki, z drugo primemo nosilno žico, natakemo zanko na kaveljčke in zategnemo.

Hitrost traktorja pri delu je okrog 1000 m na uro.

Vezanje vodil na nosilno žico

Za vezanje vodil na nosilno žico potrebujemo traktor, stolp z žlebovi, snope vodil in vrvi. Polnjenje žlebov je enako kot pri strojni napeljavi na stalne kaveljčke. Pri vezanju na nosilno žico ne moremo zanke narediti prej v roki, ampak jo moramo narediti na nosilni žici. Način vezanja je naslednji: z roko primemo konec vrvice ter ga damo preko nosilne žice približno 25 cm — skica 4. Z eno roko držimo oba konca nekoliko pod nosilno žico, z drugo primemo krajši konec in

naredimo krog, nakar vtaknemo krajši konec v zanko, kar kažeta skici 5 in 6. S tem dobimo zanko skica 7, ki je enaka zanki skica 3. Ko smo naredili zanko, primemo z eno roko oba konca in zategnemo. Zategniti moramo trdno, da se vodila pri izvlačenju iz snopa ne premaknejo po nosilni žici.

Hitrost traktorja je približno 1000 m na uro. Odvisna je od spretnosti delavcev na stolpu in od kvalitete priprave vrvice.

Sidranje vodil

v zemljo, je mogoče opraviti na več načinov:

- s privezovanjem na količke,
- s privezovanjem na špirale,
- z zabadanjem v zemljo.

Pri vezanju na količke ali špirale so vodila lahko nekoliko krajša.

Že pri pripravi vrvice v snope moramo računati na način sidranja vodil v zemljo. Pri dolžini 7,20 m je mišljeno zbadanje v zemljo.

Za zabadanje potrebujemo palico z razporkom, ki mora biti za vrvico širok in ovalen.

Po izbiri vodil, vodila napnemo in stopimo z eno nogo nanje približno 20 cm od sadike. 10 cm od tal vodila upognemo najmanj trikrat na dolžino 15 cm. Na upognjenem delu naredimo vozec, s tem smo naredili pentljo, ki jo položimo 20 cm od sadike v vrsti. Na pentljo postavimo palico z raporkom in z nogo potisnemo v zemljo, da so vodila napeta. Vodila zabodemo v zemljo pod kotom, ker s tem zmanjšamo možnost izvlačenja iz zemlje.

Zabadanje je pri vseh načinih napeljave enako.

Lojze ČETINA, dipl. kmet. inž.

Nekaj misli o odnosih med ljudmi v proizvodnji

Področje odnosov med ljudmi je pri nas, posebno v kmetijski proizvodnji, še zelo slabo proučeno. Temu vprašanju ne posvečamo dovolj pozornosti niti v šolah, še manj pa v vsakdanjem življenju v proizvodnji.

Človek ni stroj, ampak zelo zamotan fizični in duševni kompleks. Zato uspešnost dela ni odvisna le od fizične moči človeka, ampak tudi od tega

- ali delo odgovarja delavcu
- ali so pogoji dela primerni
- ali smo pravilno ocenili motive, ki delavca pritegnejo ali odbijajo od dela.

V sodobni organizaciji proizvodnje in vodenju je poudarek na človeku vedno večji tudi v industrijsko razvitih kapitalističnih državah. Zato se znanstvena disciplina psihologija dela vedno bolj razvija. Tudi pri nas že poznamo delovno mesto industrijskega psihologa. Žal pa v kmetijstvu še nimamo delovnih psihologov, ki bi proučevali zelo zamotane odnose v kmetijskih delovnih organizacijah.

Prav takšen spremenjen odnos do delavca je pospešil razvoj nove vede ergonomike, ki proučuje zamotane zveze med človekom, delovnimi sredstvi in delovnim mestom. Spoznali so namreč, kako velik vpliv imajo pogoji dela na delovni učinek, v socialistični družbi pa se temu cilju pridruži še skrb za človeka.

Na kongresu za znanstveno organizacijo dela v kmetijstvu, ki je bil julija 1968 v Helsinkih, je bilo čutiti novo gledišče do dela. Delo je del človekovega življenja, ne le pridobivanje materialnih potreb. Že v naravi človeka je, da nekaj dela in ustvarja. Otrokova igra ni nič drugega kot delo. Razni človekovi »konjički« so dostikrat naporni. Zaradi skrajševanja delovnega časa, se v razvitih državah mnogo ukvarjajo s problemom zaposlitve človeka v prostem času. Gradijo delavnice, kjer ljudje opravljajo razna rokodelska dela. Starejši ljudje, ki se ne ukvarjajo z nobeno dejavnostjo, hitro ostarijo in navadno ne čakajo tako visoke starosti kot tisti, ki so do zadnjega zaposleni.

Tudi iz vsakdanjega življenja vemo, da ni samo gnotni motiv tisti, ki nas vodi

pri odločitvah, kam bomo šli v službo. Mnogokrat se bomo raje odločili za delo, ki nas veseli, pa čeprav je zaslužek nekaj nižji. Važno je nadalje vzdušje v kolektivu.

Mc. Gregor je postavil dve teoriji o človekovem odnosu do dela. Po prvi teoriji X:

1. povprečen človek ima odpor do dela in zato teži, da se mu izmika;
2. zato je treba človeka prisiljevati k delu, da bi dosegli cilj organizacije;

3. povprečen človek želi biti voden, se izogiba odgovornosti in želi sigurnost.

V drugi teoriji Y, ki je nasprotna prvi, pa postavlja naslednje trditve:

1. Vlaganje fizičnega napora v delo je prav tako naravno kot igra ali odmor.
2. Zato povprečen človek nima odpora proti delu. Delo je lahko izvor zadovoljstva.

2. Nadzor in pretnja s kaznijo nista sredstvo za vlaganje napora pri delu. Človek se bo sam usmerjal in nadzoroval v službi k ciljem, katerim se posveča.

3. Posvečanje ciljem je odvisno od zadovoljstva, ki je povezano z uspehom.

4. Povprečen človek ne samo sprejema, ampak celo išče odgovornost. Odklanjanje odgovornosti, pomanjkanje ambicij in poudarjanje sigurnosti so posledice okolja, ne pa prirojene človekove značilnosti.

5. V človeku so velike intelektualne in ustvarjalne sposobnosti, ki pa v modernem industrijskem življenju niso izkoriščene.

Sodobni odnosi med ljudmi v proizvodnji vedno bolj upoštevajo načela druge teorije. Vsak človek ali skupina ljudi je člen v verigi delovnih funkcij v organizaciji. Vsakemu delu moramo priznati odgovarjajoč pomen. Priznanje človeku, da je delo, ki ga opravlja v kolektivu važno, je pomemben motiv za delo. Odnose med ljudmi moramo graditi na zaupanju, tako pri dajanju pooblastil kot pri odgovornosti. Na večino ljudi — izjeme potrjujejo pravila — se lahko zanesemo, če jih seveda že ni pokvarilo

okolje. Zato jim delovne naloge zaupamo, pa čeprav včasih s tem zavestno nekaj tvegamo. To je očitno že pri otrocih. Kadar jim kakšno nalogo zaupamo, nas bodo redkokdaj razočarali, kaj rado pa se to zgodi ob stalnem opozarjanju in kontroli.

Vodenje se je prav tako razvijalo v smeri vedno večjega upoštevanja človeka. Prva stopnja je t. im. *empirično* (izkustveno) vodenje. Vodja vodi skupino delavcev, ekonomsko enoto ali obrat na osnovi izkušenj.

Druga stopnja je *racionalno* (miselno, zavestno) vodenje, vendar brezosebno. Zasleduje le svrhu, zelo malo pa upošteva človeka. Na tej stopnji imamo funkcionalno obliko vodenja, ki pozna le odnos: zapovedovanje — izvršitev. Ta oblika vodenja ne more izkoristiti vseh sposobnosti človeka. Človek je kot stroj in ne misli mnogo, ker ga že način vodenja ne navaja na to. Zato je mnogo potencialnih ljudskih sposobnosti neizkoriščenih. Posebno velika škoda je, če ostanejo neizkoriščene sposobnosti strokovnjakov, za šolanje katerih vlagamo velika sredstva. Prav ta pojav je pri nas mnogokrat vzrok slabe produktivnosti dela in počasnega napredka.

Tretja stopnja je *znanstveno-zavestno* vodenje, ki maksimalno vključuje razvoj tehnike in vseh strokovnih dosežkov in kar je najvažnejše upošteva tudi človeka, ki sodeluje pri procesu proizvodnje. Ne prestando ga proučuje s fiziološkega, psihološkega in sociološkega vidika. Tako gledanje na človeka je bilo povod za razvoj vrste znanstvenih disciplin: fiziologije in psihologije dela ter sociologije. Danes že tudi pri nas vidimo razpise za delovna mesta psihologov in sociologov, vendar še zaenkrat pretežno v industriji. V kmetijstvu so manj poznani, čeprav je kmetijstvo v tem pogledu zahtevnejše. Kmetijski delavec nima opravka le s tehniko, temveč tudi v živimi bitji. Tudi pogoji dela so mnogokrat težavnejši kot v industriji. Delo se odvija na prostem v najrazličnejših vremenskih razmerah.

Sodelovanje pri upravljanju ohranja delavčevu aktivnost in ustvarja ugodno razpoloženje in delovno vzdušje. Čeprav smo pri nas osvojili načelo demokratičnega participativnega vodenja ga v praksi še nismo dosledno izpeljali.

Delovne pogoje moramo čim bolj olajšati. Delavec mora imeti primerno obleko, obutev, orodje, čim bolj opremljeno delovno mesto itd. Vse premalo se ukvarjamo z vprašanjem, kako bi delavcem olajšali delo, izboljšali orodje in drugo opremo, čeprav vemo, da to vpliva na razpoloženje pri delu in storilnost. Po svetu se celo inštituti ukvarjajo z oblikovanjem orodja in strojev. Ročaji morajo biti gladki in take oblike, da je prijem čim boljši in ne povzroča žuljev. Obleka ne sme biti pretesna. Pri delih, ki lahko poškodujejo roke, moramo nositi rokavice. Nekatera dela ne smemo preki-

njati tudi v deževnem vremenu, zato moramo imeti posebno opremo za dež. Razmislimo o zasilnih šotorih, kamor se lahko ljudje zatečejo v primeru nenadne nevihte. Z navedenimi primeri še zdaleč nisem izčrpal vseh možnosti. Zelel sem dati le nekaj pobud skupinovodjem, delovodjem, tehnologom in drugim strokovnjakom, ki se ukvarjajo tako ali drugače z organizacijo dela.

Iz navedenega lahko izluščimo na koncu lik dobrega vodje skupine ali proizvodne enote. Najvažnejše zahteve bomo strnili v naslednjih točkah:

1. Dobro mora biti seznanjen s tehnologijo. Delo, ki ga opravlja njegova skupina, mora dobro poznati. Prav tako mora dobro poznati pogoje dela.

2. Znati mora čitati pripravo dela, ki jo je dobil od tehnologa in na osnovi te organizirati delo.

3. Delavce mora neprestano učiti, posebno kadar uvaja nov postopek. Neprestano mora misliti, kako bi izboljšal pogoje dela, ne le evidentirati delovni učinek.

4. Poznavanje delavcev in pogojev, v katerih živijo, je važna naloga delovodje.

5. Odnos do delavcev mora biti človeški. Avtoriteto si mora zgraditi z dobrim odnosom in strokovnim znanjem, a ne s silo in grobim odnosom z ljudmi.

6. Prav tako mora imeti pravilen odnos do nadrejenih. Seveda pa mora biti tudi odnos nadrejenih do njega pravilen.

Namen sestavka ni, da bi tako zamotano vprašanje obdelal v celoti, ampak da bi dal nekaj pobud v razmišljanje tistim, ki vodijo delo neposredno v proizvodnji.

Stroji naj razbremenijo motiko in hmeljarja pri spomladanskih delih

Spomladi stroje v hmeljnih nasadih premalo koristimo. Kljub temu, da zasajamo hmelj na večje medvrstne razdalje, se odkopavanje in rez hmelja v večini nasadov opravlja še ročno. Včasih ni bilo druge izbire. Danes pa imamo na razpolago dva stroja — odkopalnik za odkopavanje hmelja in obrezovalnik za odkopavanje in obrezovanje hmelja hkrati. S prvim lahko opravimo približno polovico ročnega dela pri odkopavanju, z drugim pa, če so nasadi in tla primerni, odkopljemo in obrežemo strojno v celoti.

Z načrtnejšim uvajanjem teh dveh strojev, tudi v kooperacijsko proizvodnjo, bi odpadlo precej skrbi in stroškov za delovno silo spomladi. Pridelovalci hmelja in kmetijski strokovnjaki bi se morali bolj zanimati za novosti in tudi sami na

tem področju kaj prispevati, jih posredovati drugim in jih hitreje spraviti v življenje. S tem bi možnosti za pocenitev pridelka prej in bolje izkoristili. Često pa je odstopanje od starega spremljano z veliko mero nezaupanja in kritičnosti, prav toliko pa manjka optimizma, vztrajnosti in želje po napredku. Tudi na žitni kombajn, brez katerega danes ne gre, smo sprva kazali s prstom. Težave pa so le na zaplevaljenih njivah ali pa če ga nismo znali pravilno uporabljati. Zato je važno, da kadar uvajamo nove stroje, dobro poznamo njihove zahteve in pogoje, v katerih lahko najučinkoviteje delajo.

Na mehaniziranje spomladanskih del za prihodnje leto, bodisi v kooperacijski ali lastni proizvodnji, moramo misliti že

sedaj in nasade že letos temu primerno oskrbovati. Hmelja pri napeljavi ne smemo na dolgo grobati. Napeljati ga moramo navpično ali le rahlo poševno, osuti pa srednje visoko. Poleti moramo skrbeti za rahlo zemljo, hmeljišča ne smejo biti zapeleveljena. V jeseni opravimo odoravanje, spomladi pa nasade pred spomladanskimi deli dobro pobramo in izravnamo jesensko brazdo. Odstraniti moramo vse ostanke žice in drugega, kar ne spada na njivo. To bi pa bilo v grobem tudi vse. Sprememba je le pri načinu napeljave, vse druge mere pa v dobro oskrbovanih hmeljskih nasadih že itak izvajamo in ne vsebujejo ničesar, kar bi podražilo pridelek, omogočajo pa dober izkoristek razpoložljivih strojev.

Dragica KRALJ, dipl kmet. inž.

Pomen vzgoje reprodukcijskega materiala pri hmelju

V slovenskih hmeljiščih razmnožujemo že vrsto let samo eno sorto. Zadnji čas pripravljamo nove genotipe, ki bodo v bližnji prihodnosti pripravljeni za razmnoževanje. Sorti katero želimo vzgajati, moramo priznati določeno specifičnost in ji prilagajati agrotehniko, gnojenje, zaščito in tehnologijo.

Vsaka sorta je svojstven genotip, ki ima svojstvene zahteve. Proizvajalec se mora zato spoznati z njo, z njenimi lastnostmi, in le takrat, ko ji bo prilagodil pogoje lahko sorta pokaže svojo gospodarsko vrednost. V kolikor sorti pogojev ne prilagodimo, se pač prilagodi ona, se modificira. Če ekološke prilike kraja, v katerem vzgajamo sorto, prekoračijo meje njene reakcijske norme, ki je določena z genotipom, se sorta mora spremeniti, da se obdrži pri življenju in razvije svoje generativne organe.

Dedne osnove, ki so lokalizirane v celičnem jedru, samo usmerjajo razvoj nekega svojstva rastline in se pri zadovoljivih

prilikah rastlina ne spremeni. Citoplazma, ki sestavlja glavni del tkiva, pa se zato spreminja z menjavanjem intenzitete zunanjih faktorjev. Nastopajo modifikacije, spremembe, ki izginjejo skupno z rastlino. Lahko pa so trajnejše (trajne modifikacije) in se prenašajo na svoje vegetativno potomstvo.

Poučen je primer, poznan pri bršljanu (*Hedera helix*), kjer nastane transformacija organa, odvisno od tega, iz katerega dela smo vzeli sadike za novi organizem. Mlade rastline bršljana imajo večkrpate liste, ki ostanejo enaki tudi skozi desetletja, če bršljan polzi po senčnih tleh. Iz sadike take rastline se razvijajo nove istega tipa, seveda, če imajo prostor za plezanje in dovolj hrane.

Ko se bršljan povzpne na zid tako, da dobiva hrano iz glavnega stebela, a ima dovolj svetlobe, se transformira in dobi lipaste liste. To obliko obdrži, če ga razmnožujemo vegetativno. Če pa ga razmno-

žujemo s semenom, imajo mlade rastline vedno večkrpe liste.

Ta primer nam dobro ponazarja vpliv ekoloških prilik na razvoj rastlin oziroma na važnost vzgoje reprodukcijskega materiala v pogojih, ki so za genotip optimalni.

V hmeljarstvu problem vzgoje reprodukcijskega materiala še ni popolnoma razčiščen. Zaradi specifične lastnosti hmelja, da za reprodukcijo zadostuje sadika, odrezana iz podzemnega dela trte, vsak proizvajalec hmelja tudi sam vzgaja reprodukcijski material. Pri tem ne polaga važnosti na kakovost, saj se vsaka sadika rada prime.

Hmeljar ve iz izkušnje, da sadika in ukoreninjenec, zrasteta tudi v slabih pogojih, zato vsa prizadevanja posveča proizvodnemu hmelju. Pri takem načinu ne dobimo najboljših sadik, zato tudi nova

rastlina nima najboljših lastnosti. Nevarno je tudi da sadike niso sortno čiste in se primesi z reprodukcijo širijo.

Z uvajanjem priznavanega sadilnega materiala smo nekoliko omejili to nedoslednost. Organizacija dela dopušča vzgojo reprodukcijskega materiala na specializiranem obratu, zato smo se prilagodili pogojem in proizvajalca obremenili z večjo odgovornostjo. Hmeljar mora upoštevati pomen hmeljne rastline in reprodukcijskega materiala — vzporedno s kompleksom drugih — proizvodnih dejavnikov.

Predpis določuje razmnoževanje rastlin samo s priznanim sadilnim materialom in določa, da se sme s proizvodnjo reprodukcijskega materiala ukvarjati samo proizvajalec, ki ima hmeljišča, ki so bila posajena s priznanimi sadikami. Delovna organizacija mora imeti tudi strokovno službo, ki kontrolira pridelovanje sadilnega materiala in ugotavlja pogoje za priznavanje. Na osnovi zapisnikov strokovne kontrole pooblaščen organizacija priznava in odbira hmeljne rastline.

Proizvajalec mora voditi evidenco nad pridelovanjem sadilnega materiala in ga sam pakirati, plombirati in deklarirati. Odgovoren je za podatke v deklaraciji o poreklu in sortni čistosti.

Tako pridobivanje reprodukcijskega materiala ob upoštevanju rastline in njenih zahtev, je prvi korak za povečanje pridelka hmelja.

Blažena Pugelj, dipl. ing. agr.

Na trgu je dovolj velika izbira (umetnih) mineralnih gnojil

V zadnjem času želijo tovarne umetnih gnojil čim bolj zadovoljiti kmetijske organizacije in individualnega proizvajalca (kmetovalca) s svojimi proizvodi. Zato je težnja tovarn, da bo tržišče založeno z zadostno količino vsakovrstnih gnojil,

ki odgovarjajo za posamezna področja, vsevke in nasade.

V celotnem sortimentu ločimo:

1. Posamezna gnojila (individualna)
2. Mešana gnojila
3. Kompleksna gnojila

1. Posameznih dušičnih, fosfornih in kalijevih gnojil je precejšnja izbira in jih je tudi na trgu na voljo dovolj, če se v pravem času zanimamo zanje. Gnojila so več ali manj poznana. Njihove lastnosti so razvidne iz tabele:

Tabela: 1

PREGLED POSAMEZNIH MINERALNIH GNOJIL

Dušična gnojila	Gnojilo vsebuje:	OBLIKA	BARVA	Hitrost delovanja	Način uporabe
Nitromonkal ali KAN	20,5—27 % N 20 % apna	granuliran	sivo, rdečkasta	1/2 hitro 1/2 počasneje	1/4—1/3 pred setvijo, z ostalo količino se dognojuje v več obrokih po površini. Odgovarja za vsa tla. Delno pred setvijo, deloma za prihranjevanje, je primeren za vsa tla.
Amonijev nitrat	32,5—35 % N 2—7 %	kristalen	bela	hitro	Zaorjemo ali zabranamo ga pred setvijo. Primeren je za nevtralna ali alkalična tla.
Amonijev sulfat	21 % N magnezija	kristalen	bela	počasneje	Pri osnovnem gnojenju ga zaorjemo in zabranamo (v odgovarjajočih manjših količinah). Dodajamo ga zaščitnim sredstvom ob škropljenju.
Urea (kermabid)	46 % N žveplo	kristalen	bela	hitro in	10—20 dni pred setvijo (predvsem na zaplevljenih njivah). Primerno je za nevtralna in kislata tla.
Apneni dušik (cianamid)	18—25 % N do 50 % apna	prah ali granuliran	črno sive	počasneje	
Fosforna gnojila	Gnojilo vsebuje:				
Superfosfat	16—18 % P ₂ O ₅ apno in žveplo	v prahu ali granuliran	sivo, bela	hitro	Pri osnovni obdelavi: pred setvijo in za dognojevanje. Ugodno deluje na alkaličnih, nevtrálnih tleh, na slabo kislých tleh, izmenjaje v kolobarju s tomaževo žlindro ali pelofosom.
Tomaževa žlindra	14—18 % P ₂ O ₅ do 50 % apna	v prahu		hitro, vendar trajnejše	Za založno gnojenje in predsetveno gnojenje, na slabo kislých in kislých tleh.
Pelofos	28—30 % P ₂ O ₅ do 40 % apna do 4 % magnezija	v prahu ali zelo granuliran	sivo, črna	počasnejše	Za založno gnojenje in predsetveno gnojenje, na slabo kislých in kislých tleh.
Hiperfosfat ali mikrofos (fino mleti surovi fosf.)	17—18 % P ₂ O ₅ do 48 % apna	zelo fin prah	svetlo pepelnate	počasi in trajnejše	Za založno gnojenje. Na slabo kislých in kislých vlažnih in dobro humoznih tleh.
Kalijeva gnojila	Gnojilo vsebuje:				
40 % kalijeva sol	38—42 % K ₂ O	—	fino do grobo zrnat ali granuliran	belkasta ali sivkasta	hitro
Kalijev sulfat	48—52 % K ₂ O	—	fino zrnat	bela do siva	hitro
Patent kalij	26—32 % K ₂ O 18—12 % magnezija in žvepla	—	fino zrnat	bela do siva	hitro

2. V praksi poleg posameznih dušičnih, fosfornih in kalijevih gnojil vedno več uporabljamo mešana in kompleksna mineralna gnojila.

Mešana gnojila so mešanica dveh ali treh posameznih gnojil. Posamezna gnojila mešajo v različnih razmerjih in kombinacijah hranil.

Navadno vsebujejo mešana gnojila 22—40 odstotkov aktivne snovi. Pri izdelavi mešanic tovarne upoštevajo nasvete strokovnjakov, ki na podlagi poprečnih rezultatov analiz zemlje in poskusov predlagajo mešanice, za posamezne posevke in področja.

Mešano gnojilo vsebuje lahko samo duših in fosfor (NP) ali fosfor in kalij (PK) ali dušik in kalij (NK). Najbolj pogosto uporabljamo mešanice dušika, fosfora in kalija (NPK), kajti rastline potrebujejo za prehrano vse tri elemente.

Taka gnojila so v trgovini že v pripravljenem razmerju. Sami pa si jih pripravimo tako, da zmešamo posamezna gnojila v potrebnem, po analizi zemlje, priporočenem razmerju.

Ker je uporaba mešanih gnojil enostavnejša in cenejša, zato se jih radi poslužujemo. Gnojenje se opravi z vsemi tremi glavnimi hranilnimi elementi naenkrat (namesto 2—3 kratnega gnojenja s posameznimi gnojili), predvsem še, če gnojimo z zadostno količino in pravo vrsto; istočasno pa odpravljamo napake, ki nastajajo pri enostavnem gnojenju.

Mešana, kakor tudi kompleksna gnojila imenujemo po glavnih hranilnih komponentah, iz katerih je gnojilo sestavljeno. Gnojilna vrednost vseh gnojil je različna. Razvidna je na vsaki vreči gnojila. Gnojilna vrednost npr. nitrofoskala N:P:K 4:14:11 je naslednja:

v 100 kg nitrofoskala 4:14:11 imamo:

4 kg čistega dušika (N) kar odgovarja

19,05 kg 21 % amonsulfata

14 kg fosforne kisline (P_2O_5) odgovarja

38,3 kg 18 % superfosfata

23,3 kg 30 % mikrofosa

in

11 kg kalija (K_2O) odgovarja

18,3 kg 60 % kalijeve soli

Račun je zelo preprost:

v 10 kg amonsulfata = 21 % N

v x kg amonsulfata = 4 % N

v nitrofoskalu

$400 : 21 = 19,05 \text{ kg} = 21 \% \text{ amonsulfata}$

Če mešano gnojilo vsebuje le dve komponenti je označeno le z dvema elementoma.

Odločimo se za gnojenje travnika s 1000 kg (NPK) nitrofoskala, 4:14:11 na ha. V tem primeru bomo gnojiili z ($4 \times 10 = 40$) 40 kg čistega dušika (N) na ha, s 140 kg fosforne kisline (P_2O_5) na ha in s 110 kg čistega kalija (K_2O) na ha; to je enako 190 kg 21 % amonsulfata, 338 kg 18 % superfosfata in 233 kg 30 % mikrofosa in 183 kg 60 % kalijeve soli. Na enak način preračunavamo za vsa ostala mešana in kompleksna gnojila.

Izbira mešanih gnojil, ki jih izdelujejo tovarne pri nas, je že dokaj pestra. Zaradi pravilne odločitve pri izbiri gnojil objavljamo glavne vrste mešanih gnojil najbližjih tovarn.

TABELA 2

TOVARNA DUŠIKA RUŠE PRI MARIBORU IZDELUJE NASLEDNJA MEŠANA GNOJILA:

Vrsta gnojila	Komponente iz katerih je sestavljeno	Posevek, za katerega se gnojilo najbolje priporoča	Tla, za katera vrsta gnojila, najbolje odgovarja	Čas gnojenja
N P K 4:14:11	dušika amonsulfat fosfora superfosfat kalija kalijev sulfat	za travnike (z dognojevanjem z dušikom po prvi košnji) in in za ozimine	za kislja, slabo kislja do nevtralna tla	za ozimine v jeseni za travnike spomladi
4:18:12	amonsulfat mikrofos kalijev sulfat	za travnike in pašnike, na njivah le na zelo kislih tleh	za kislja in močno kislja, humozna in vlažna tla	v jeseni
4: 9:18	amonsulfat superfosfat kalijev sulfat	za vse poljščine, predvsem okopavine	za nevtralna tla	spomladi
6: 8:16	amonsulfat superfosfat kalijev sulfat	za vse poljščine, predvsem okopavine	za nevtralna tla	spomladi pred setvijo
10:10:14	amonsulfat superfosfat 60 % kalijeve soli ali kalijevega sulfata	za vse poljščine, predvsem za krompir, hmelj, sadovnjake, vinograde	za nevtralna tla	spomladi
10:10:10	amonsulfat trifosfat ali mikrofos kalijevega sol ali sulfat	za gnojenje ozimin	za slabo kislja in kislja	v jeseni
12:12:12	amonsulfat trifosfat kalijevega sol ali sulfat	za okopanine in ostale poljščine	za nevtralna ali slabo kislja tla	spomladi
8: 8: 8	amonsulfat superfosfat ali trifosfat 60 % kalijevega sol	pred setvijo, predvsem za okopavine, pa tudi za travnike, kjer je fosfora in kalija dovolj	za kislja tla	spomladi
0:20:20	mikrofos 60 % kalijevega sol	predvsem za pašnike in travnike in za meliorativno gnojenje	za kislja, vlažna in humozna tla	v jeseni
0 17:17	1/2 superfosfat 1/2 mikrofos 60 % kalijevega sol	za gnojenje na zalogo	za kislja, slabo kislja tla	za nestelna
0 18:14	superfosfat kalijevega sol	za gnojenje na zalogo	za slabo kislja do nevtralna tla	spomladi
0 20:30	trifosfat kalijevega sol	za gnojenje na zalogo	za vsa tla	v jeseni ali spomladi
N:P:K:Mg:E 8:8:16:1:1	tripleks amonsulfat	za gnojenje sadovnjakov	za vsa tla	v jeseni ali spomladi
6:10:18:1:1	amonsulfat	za gnojenje vinogradov	za vsa tla	v jeseni ali spomladi

TABELA 2a

Za vrtno in okrasne rastline

Vrsta gnojila	Komponente, iz katerih je gnojilo sestavljeno			Posevek, za katerega se gnojilo priporoča
Nitrofoskal N:P:K:Mg:B 10:7:15:1:1	amonsulfat	trifosfat	kalijev sulfat	»Special« za zelenjavo — granuliran
7:7:7	amonsulfat	trifosfat	kalijev sulfat	»Cvetal« »u« za listnato okrasno rastlinje — tekoči
5:6:8	amonsulfat	trifosfat	kalijev sulfat	»Cvetal« »s« za cvetoče okrasno rastlinje — tekoči

(Opomba: Vsi nitrofoskali v katerih je sestavna komponenta mikrofos, bodo od jeseni dalje v granulirani obliki).

TABELA 3

KOMPLEKSNA GNOJILA — PROIZVOD TOVARNE »INA« V KUTINI

Vrsta gnojila	gnojilo priporoča Kultura za katero se	Tla za katera vrsta gnojila odgovarja	Čas gnojenja
Nitrofoskal N : P : K 13:10:12	za vse kulture, žita, okopavine, sadovnjaki, vinogradi, travniki in pašniki	za vse vrste tal	pred setvijo ozim in v jeseni, pred setvijo jara, okopavin in travinjski spomladi
17: 8: 9	za vse kulture za dognojevanje	za vse vrste tal	med rastjo v 2—3 obdobjih (zaradi visokega odstotka dušika)
11:11:16	za vse kulture	za vse vrste tal, pred-pred setvijo vsem za tla, ki so revna na kaliju	
12:12:12	za vse kulture	za vse vrste tal	pred setvijo
9:18:18	predvsem za gnojenje koruze	za vse vrste tal	pred setvijo
8:16:22	predvsem za gnojenje krompirja v sadjarstvu in vinogradništvu	za vse vrste tal	pred oranjem
14:14:14	za gnojenje zelenjadnic in okopavin	za vse vrste tal	na brazdo
10:20:10	za vse kulture	za vsa tla, predvsem za tla revna na fosforu	
15:10:10	za vse kulture za dognojevanje	za vse vrste tal	med rastjo v 2—3 obdobjih

3. Kompleksna mineralna gnojila vsebujejo navadno tri glavna hranila. Proizvodni proces teh gnojil zahteva kemijske spremembe, pri katerih nastajajo nove spojine. Te spojine vsebujejo vse elemente, ki so zastopani v surovini: dušik, fosfor in kalij, v oblikah, ki so rastlinam lahko dostopne. Poleg osnovnih hranil vsebujejo kompleksna gnojila še nekaj mikroelementov.

Kompleksna gnojila vsebujejo od 30 do 50 % pa celo čez 50 % aktivne snovi. Od mešanih gnojil se razlikujejo po razmerju hranil v vsaki granulaciji (zrnu). To razmerje naj bi bilo v vsaki granulaciji enako, kar je za prehrano rastlin velikega pomena. Zrno (granula) v kompleksnem gnojilu, katero prihaja v tleh v dotik z vodo, se počasi topi. Iz nje se enakomerno sproščajo vsa hranila, ki jih vsebujejo zrna. Rastline jih sprejemajo pod ugodnimi pogoji v zadostni količini. Zaradi počasnega topjenja zrna ne prihaja do izgube hranil pri izpiranju. Hranila pa se tudi ne vežejo v tleh.

Osnovne surovine za proizvodnjo kompleksnih gnojil so: surovi fosfati ali tudi trojni superfosfat (trifosfat), 60 % kalijeva sol in dolomit. Vse te surovine se obdelujejo z dušično kislino, žvepleno in fosforno kislino, ali tudi z amonijakom. Pri takem postopku prihaja do raznih kemijskih sprememb. Nastajajo nove spojine, katere so stabilne.

Proizvodnja je organizirana tako, da je pri topljenju surovin potreben večji odstotek dušične kisline. Zato vsebujejo vsa kompleksna gnojila visok odstotek dušika.

Kompleksna gnojila niso higroskopna. Pri skladiščenju se granule ne sprijemajo v kepe. Lahko se razsipajo. Stroški transporta in gnojenja so zaradi enkratne uporabe zmanjšani.

Tovrstna gnojila izdeluje pri nas tovarna »INA« Tvornica petrokemijskih proizvodov v Kutini.

Gnojil imamo na razpolago dovolj. Pri izbiri in odločanju količine gnojil je prav, če imamo pri roki kemijsko analizo zemlje. Ta nam bo za nekaj časa lahko dala smernice. Važno vlogo pa igra tudi cena gnojila, kar tudi ni za prezreti.

Predsedstvo evropskega hmeljarskega biroja je zasedalo 8. marca v Parizu

Predsedstvo EHB je imelo svoje redno spomladansko zasedanje 8. marca v Parizu. Zasedanja sta se udeležila dva naša predstavnika ing. Četina in dr. Pavlič. Dnevni red zasedanja je bil naslednji:

1. Imenovanje uradnega predstavnika iz vsake države
2. Volitve predsednika in podpredsednikov
3. Potrditev zapisnika zadnje seje z dne 13. 8. 1968
4. Generalni sekretariat EBH
5. Poročilo članov o položaju hmeljarstva v deželah članicah
6. Izmenjava mnenj o položaju na svetovnem hmeljskem trgu
7. Poslovnik komisij EHB

8. Priprava 19. kongresa EHB

9. Hmeljarsko odlikovanje

10. Eventualna resolucija

11. Razno

Predsednik Četina je otvoril sejo, predlagal udeležencem da počastijo spomin na umrlega častnega predsednika EHB C. Luxa z enominutnim molkom. V kratkih črtah je orisal plodno delo in zasluge pokojnika za organizacijo EHB.

Predlagani dnevni red je bil soglasno sprejet.

Ad 1. Na seji so bili prisotni naslednji predstavniki iz posameznih držav (prvi je uradni predstavnik):

Belgija: Top, prisotni še Pollet, van Mileghem,

Bolgarija: Konstantinov,

Čehoslovaška: Knakal, Smrčka, Hvalovský,

ZR Nemčija: Seebacher, dr. Kastner
Anglija: Cop, Holmes, Broom, Turner,
Španija: de Arcenegui

Jugoslavija: ing. Četina, dr. Pavlič.

Opravičil se je predstavnik Poljske.

Prisotni so bili še: dr. Maton, predsednik tehnične komisije EHB, dr. Schneider, generalni sekretar EHB.

Ad 2. Ker je sedanjemu predsedniku ing. Četini potekel 2-letni mandat je bil za novega predsednika soglasno izvoljen nemški predstavnik Höfter, za podpredsednike pa Knakal (Čehoslovaška), Top (Belgija), de Arcenegui (Španija).

Ad 3. Zapisnik zadnje seje predsedstva je bil po dopolnitvi, da se v zapisnik vne-se sklep o odlikovanju g. Allsopp-a (Anglija) z 2. stopnjo hmeljarskega ordena: oficir hmeljarskega ordena, soglasno spre-jet.

Ad 4. Sedanji generalni sekretar dr. Schneider je potrdil svoj že v Londonu napovedan odstop z utemeljitvijo, da ne dela več na hmeljarskem področju. Za novega generalnega sekretarja je bil pred-lagan in soglasno izvoljen naš delegat dr. Pavlič. Dr. Pavlič je sprejel predlog s pridržkom, da bo dal definitiven pristanek na kongresu v Ljubljani in se je za-hvalil za izkazano mu zaupanje.

Ad 5. Predstavniki posameznih držav so podali poročila o površinah hmeljišč, o pridelku in prodaji hmelja v njihovih državah.

Po podatkih je bilo v letu 1968 v dr-žavah članicah 38.632 ha hmeljišč, pride-lek hmelja pa je znašal 1.057.895 stotov á 50 kg (v nadaljnjem besedilu stotov). V primerjavi z letom 1967 so se površine zmanjšale za 259 ha, pridelek pa za 25.848 stotov.

Ceški predstavniki so poročali, da je zaradi avgustovskih dogodkov ostalo 40 ha hmeljišč neobranih, 160 ha pa le delno obranih.

Nemci so poročali, da je bilo od celot-ne letine 437.735 stotov okrog 340.000 sto-tov (80 %) hmelja prodanega v predpro-daji in le 20 % po dnevnih cenah. Po-prečne cene so bile od 370—380 DM/stot á 50 kg. S cenami proizvajalci niso zado-vojni. Neugodno na izvoz vplivajo tudi nove takse, ki so bile uvedene lani v zvezi z mednarodno monetarno krizo.

Angleži so poročali, da so predvidene potreb po hmelju za 12 % večje kot je bila ponudba, kar je posledica močnega zmanjšanja površin v preteklem letu (za 487 ha). Okrog 2 % hmeljišč je ostalo neobranih.

V Franciji so pridelali za 4.000 stotov manj hmelja kot v letu 1967. Imeli so najslabši pridelek v zadnjih 10 letih. Sor-ta »Record«, ki je imajo okrog 75 ha, je dala pridelek 24 stotov na hektar z viso-kim odstotkom smol (11 do 12 %). Zaskrb-ljujoče pa je nazadovanje porabe hme-lja v pivu. Poprečno ga porabijo 120 gr/hl, poznani pa so tudi primeri, ko ga dajo le 70 gr/hl.

Ko so vsi delegati dali svoja poročila, je bil sestavljen pregled površin in pri-delka hmelja v državah članicah EHB (glej tabelo 1!).

Ad 6. V tej točki dnevnega reda se je razvila razprava o položaju na hmeljskem tržišču. Najprej so bile ugotovljene pred-videne površine hmeljišč po državah EHB in ocena, koliko je od tega sort z veliko količino smol. Ta podatek je danes že pomemben, ker se zaradi tega zmanj-šuje potrebna količina hmelja za pivo. Podatki so prikazani v tabeli 1. Zmanjša-nje dodajanja hmelja pivu lahko povzro-či probleme proizvajalcem hmelja. V Angliji se je zaradi zmanjšanja površin položaj nekoliko izboljšal. V zadnjem ča-su je v Angliji čutiti močnejše povpraševanje po grenkem pivu. Na znižanje cen je vplivala tudi velika ponudba cenenege ameriškega hmelja za ekstrakcijo. Nada-lje je bilo v razpravi ugotovljeno, da bi zmanjšanje površin v ZDA ugodno vpli-valo na ceno hmelja. Lanske ocene pri-delka so bile razmeroma točne, vendar so priporočali, da bi izmenjali metode in izkušnje pri oceni pridelka pred obi-ranjem. Nadproizvodnja pospešuje ekstra-

hiranje hmelja in s tem podaljšuje seda-njo krizo. Predstavnikom držav članic EGB je bilo tudi zastavljeno vprašanje, kako daleč so z ureditvijo hmeljskega trga in kakšen vpliv bo to imelo na osta-le članice EHB. Nemški predstavnik je pojasnil, da se postopek zelo zavlačuje. Koncept še ni povsem izkristaliziran. Te-žišče je na uvedbi garantiranih cen in pospeševanju dolgoročne prodaje hmelja. Pri uvajanju carinskih omejitev in koli-činskih uvoznih kontingentov imajo te-žave zaradi drugih gospodarskih skupin (pivovarništvo, trgovina), ki temu na-sprotujejo in zaradi obveznosti, ki izvi-rajajo iz dogovorov v okviru Kennedyjeve runde. Po teh dogovorih bo do leta 1973 zmanjšana carina izven EGS od 12 na 9 %. Tudi z določanjem količinskih uvoznih kontingentov za hmelj so težave za-radi obveznosti ki jih imajo do članov GATT (Splošni sporazum o trgovini in carinah). V ureditev tržišča nameravajo vključiti tudi hmeljski ekstrakt.

Nadalje so dali prisotni približne oce-ne o količinah hmelja letnika 1969, ki je že prodan v okviru dolgoročnih pogodb:

Belgija 17.000 stotov á 50 kg
 Bolgarija —
 Čehoslovaška 70.000 stotov
 ZR Nemčija 345.000 stotov
 Francija 28.000 stotov
 Jugoslavija 70.000 stotov
 Anglija in Španija 100 %.

Glede informacije, da so tudi v Italiji v okolici Torina začeli s poskusnim pri-delovanjem hmelja, je bil sprejet sklep, da se te proizvajalce opozori na sedanji položaj na hmeljskem tržišču in se jim sajenju hmelja odsvetuje.

Angleški predstavniki so opozarjali na nevarnost konkurence ameriškega hme-

lja, ki prihaja na trg v obliki ekstraktov.

Ad 7. Tehnična komisija EHB je pred-ložila predsedstvu predlog poslovnika. Ko bo predložen tudi predlog poslovnika znanstvene komisije, bo komisija, ki je bila imenovana na zadnjem zasedanju izdelala enoten poslovnik za komisije EHB.

Ad 8. V tej točki dnevnega reda so dali prisotni okvirno število udeležencev na 19. kongresu EHB, ki bo avgusta v Ljub-ljani. Po tej oceni se bo kongresa ude-ležilo naslednje število delegatov: iz Bel-gije 20, Bolgarije 5, Čehoslovaške 15, ZR Nemčije 20, Anglije 20, Španije 3, Fran-cije 12. To je skupaj 95 udeležencev. Če k temu dodamo še goste iz povabljenih držav in domače udeležence, lahko pričakujemo, da se bo kongresa v Jugosla-viji udeležilo 150 ljudi.

Ad 9. Predsedstvo predlaga bolgarskega predstavnika ing. Gjurova za odlikovanje. Generalni sekretar dr. Schneider prosi prisotne, da mu sporočijo do 30. 6. 1969 predloge za hmeljska odlikovanja po že ustaljenem ključu.

Ad 10. Resolucija ni bila predložena.

Ad 11. Povabilo belgijske delegacije, da bi bil naslednji kongres leta 1970 v Bel-giji, je predsedstvo sprejelo.

Naslednji kongresi bodo predvidoma: leta 1971 na Poljskem, 1972 v Franciji, 1973 v ZR Nemčiji in 1974 v Bolgariji.

Sprejet je bil nadalje sklep, da se iz predačuna EHB dodeli Tehnični komi-siji za stroške publiciranja 3.400 franco-skih frankov.

Ob 13. uri je predsednik zaključil sejo in se zahvalil prisotnim za aktivno sode-lovanje. To je bila zadnja seja predse-dstva, ki ji je v dvoletni mandatni dobi predsedoval jugoslovanski predstavnik.

Pregled površin in pridelka hmelja v državah EHB v letu 1968

Država	Površina hektarih	Pridelek stotov 50 kg /ha	Pridelek stotov 50 kg	Predvidene površine v hektarov letu 1969	Od tega sort z veli-kim odstot. smol hektarov
Belgija	1095	33	35000	1095	700
Bolgarija	1200	8,4	10060	1200	—
Čehoslovaška	8749	19,2	168314	8749	—
ZR Nemčija	11800	37,1	437735	11800	1000
Anglija	7251	27,9	202219	6600	600
Španija	1016	26,5	26727	1146	1000
Francija	1335	29,2	38800	1250	250
Jugoslavija	3970	24,8	98840	3970	—
Poljska	2216	21,0	40200	2200 (ocena)	—
Skupaj E H B	38632	27,3	1057895	38010	3550

Dragica Kralj, dipl. kmet. inž.

Možnosti povečanja proizvodnje hmelja s pomočjo žlahtnenja

Človek je odvisen od rastline, zato ji posveča vedno več pozornosti. Vedno išče nove možnosti za proizvodnjo. Pridobiva nove površine za namakanjem ali odvod-njavanjem ali povečuje proizvodnjo na že obstoječih površinah z zboljševa-njem zunanjih pogojev, z agrotehniko, gnojenjem, obdelavo zatiranjem boleznih in škodljivcev itd. Vendar s temi ukrepi vsega ne zmore, ker rastlina prej ali slej

odpove in ne reagira na izboljšanje zu-nanjih pogojev. Njena reakcijska norma je premajhna.

Sedaj si lahko pomagamo samo z žlaht-nenjem, s pridobivanjem novih geno-tipov, novih sort, ki bodo produktivnejše. Pri žlahtnenju se poslužujemo raznih me-tod npr. mutacij ali naslednjih variacij, hibridizacije, poliploidije. Vse te metode

vodijo k istemu cilju: pridobiti novi genotip, ki bo produktivnejši od dosedanjega.

Rezultati žlahtenja v povečevanju produktivnosti so pri vseh vrstah veliki. Intenziteta dela pri nekaterih rastlinah je večja in so rezultati večji, recimo pri pšenici, koruzi, sladkorni pesi. Izkoriščanje raznih možnosti za večjo proizvodnjo zahteva določene stroške. Pri žlahtnenju so ti najmanjši, ker novi genotipi zamenjujejo stare, slabo proizvodne rastline s slabo kvaliteto. Nujno morajo biti produktivnejši in imeti boljše kvaliteto od obstoječih.

Pri žlahtnenju hmelja obstajajo določene specifičnosti, ki jih moramo upoštevati in se jim prilagajati. Hmelj, kot vse vrste, ki se vegetativno razmnožujejo, je močno heterozigoten in če preidemo na generativno razmnoževanje, pride do močnega cepljenja. Vegetativno razmnoževanje pa nam omogoča, da v času žlahtnenja, v katerikoli fazi selekcijskega procesa izločimo genotipe, ki jih lahko zadržimo nespremenjene. S tem aseksualnim načinom razmnoževanja se reproducira genotip iz generacije v generacijo. To lastnost smo optimalno izkoristili v našem žlahtniteljskem programu in že iz direktnih medsortnih križanj izločili genotipe, jih vegetativno razmnožili in jih odbrali glede na pridelek ter kvaliteto. Štiri odbrane genotipe smo na osnovi komparativnih poskusov prijavili za vpis v register sort.

Pri iskanju novih sort hmelja je metoda žlahtenja s hibridizacijo uspešna zaradi tega, ker izgleda da je veliko svoj-

stev, ki odločajo o kvaliteti hmelja, zastopanih v rastlini polimerno in lahko računamo z transgresivnimi cepljenji, kar pomeni, da generativni potomci lahko po svojih lastnostih prekašajo roditelje.

Nujno je, da za uspešno hibridizacijo poznamo genetske lastnosti, kombinatorno vrednost, dednost oziroma heritabilnost parentalnih rastlin. Moramo imeti dovolj možnosti pri iskanju nove roditeljske generacije, nove izvorne plazme, posebno ker pri direktnih križanjih le redko dosežemo zaželjene kombinacije v enem genotipu. Pomanjkljiva svojstva pridobljenega genotipa izboljšujejo pri drugih vrstah s povratnimi križanji in dosežejo zavidljiv uspeh. Pri hmelju zaradi močnega cepljenja, ki je posledica heterozigotnosti vrste, takšnega uspeha ne moremo pričakovati.

Za spoznavanje notranjih, genetskih svojstev rastlin smo si doslej pomagali s progenim testom ter določevali kombinatorno vrednost roditeljskih rastlin. Neprijetno je, da moške hmelje rastline nimajo proizvodne vrednosti. Mnogo raziskovanj je usmerjenih prav v spoznavanje vrednosti moških rastlin za križanje, vendar brez večjih rezultatov. Analiza hmeljnih olj s pomočjo kromatografije obeta napredek tudi v spoznavanju genetskih lastnosti tako ženskih, kot moških rastlin. Z iskanjem korelacij med olji in ostalimi svojstvi, so že uspeli določiti način dedovanja nekaterih lastnosti.

Za iskanje novih genotipov izkoriščamo pri hmelju tudi metodo poliploidije. Normalno ima somatsko tkivo dva kom-

pleta hromosomov, pri hmelju je $2n = 20$. Ugotovljeno pa je, da je optimalno, če ima tri garniture hromosomov $2n = 20$. Take aneuploidne rastline imajo bujnejšo rast in večji pridelek. Pridobimo jih s križanjem tetraploida in diploida. Ker poznamo proizvodne lastnosti ženske rastline, so pri tetraploidni obliki svojstva podvojena in je večja verjetnost da se prenesejo v potomstvo. Z diploidno moško rastlino pa hočemo vcepiti v novi genotip tisto svojstvo, ki je pomanjkljivo pri ženskem roditelju.

Triploidi imajo vrsto prednosti pred diploidi, ena od teh je slaba proizvodnja semena, ker seme pri hmelju kvari kvaliteto. Če uspemo vzgojiti enodomno tetraploidno rastlino, ki ima fertilno moško in žensko socvetje, je velika možnost, da spoznamo genetske lastnosti rastline. V tem primeru lahko s samooplodno vzgojimo čiste linije. Vendar doslej še niso zabeleženi večji rezultati.

Na našem inštitutu imamo že dveletne triploidne rastline, potrebujemo pa še vsaj dve leti, da spoznamo njihova svojstva, ker je hmelj trajnica.

Prej omenjena metoda pridobivanja novih genotipov s pomočjo umetno povzročenih mutacij pri hmelju, še ni dala rezultatov. Iz dosedanjega dela sklepamo, da obsevane rastline pri različnih dozah niso uporabne za takojšnje vegetativno razmnoževanje, bolj so zanimive za hibridizacijo.

Vse omenjene metode žlahtnenja se med seboj dopolnjujejo in vodijo k istemu cilju. Iščemo nov genotip, ki bo po proizvodnji boljši od dosedanjega.

VERONEK Milan, kmet. inž.

Strojna rez hmelja

Odkopavanje hmelja z motiko in rez je zamudno in težavno delo. Pogosto ga ovira še slabo vreme spomladi, zadnja leta pa tudi vse večje pomanjkanje delovne sile. Cenenost proizvodnje, pa tudi zmanjšanje vpliva klimatskih in drugih činiteljev je narekovalo uvedbo strojnega dela tudi pri odkopavanju, oziroma rezi hmelja. Skonstruirali so stroj — obrezovalnik za hmelj, ki oboje opravi v eni potezi.

Prvič smo v Savinjski dolini in tudi v Sloveniji poskusili obrezovati hmelj s strojem leta 1964. Od takrat pa do danes smo opravili več poskusov na različnih nasadih in različnih tleh. Stroj smo tudi nekoliko dopolnili, tako, da ga lažje in zanesljivo vodimo oziroma naravnamo na primerno globino.

Težave in ovire, ki so nastajale pri strojni rezi so bile na videz nepremostljive. Izvirale so v glavnem iz slabih priprav v nasadih, ki smo jih obrezovali, nepoznavanja stroja, saj smo ga k nam prenesli iz tujine brez izkušenj, in kar je najvažnejše, nism o vedeli, kako bo naš

hmelj savinjski golding prenašal na videz grob, oster in zelo poenostavljen način rezi.

Petletno preizkušanje strojne rezi pri Inštitutu za hmeljarstvo je, upamo, povsem odgovorilo tudi na to vprašanje. Zbrani rezultati poskusa zadnjih 4 let ne kažejo niti pomembnega zvečanja, niti zmanjšanja pridelka hmelja, kar je razvidno iz podatkov o pridelku v posameznih letih. Obiranje obeh postopkov smo izvajali strojno.

Pridelek hmelja v kg

Leto	1965	1966	1967	1968
Postopek				
Strojna rez	1307	1568	1354	1299
Ročna rez	1348	1517	1437	1343

Razlike v pridelku med postopkoma so minimalne in niso značilne, tako da ne moremo trditi, da je strojna oziroma ročna rez zvečala oziroma znižala pridelek. Večje razlike pa so med posameznimi leti, kar dokazuje, da ukrep strojne

rezi tudi ob različnih rastnih in vremenskih prilikah ni zmanjšal količine pridelka. Iz navedenega lahko zaključimo, da rastlina strojno rez dobro prenaša ter jo priporočamo povsod tam, kjer so za to dani pogoji.

Na kakšnih tleh in katere nasade je mogoče strojno obrezovati?

— Najprimernejša so lažja tla, uporaba stroja pa izključuje le prodnata.

— Primernejši so mlajši nasadi, sajeni nekoliko globlje, ki imajo štore oblikovane še večinoma na eni ravnini, če je bilo sajenje skrbno opravljeno.

— Trte morajo rasti navpično, ali rahlo poševno iz štora, zato grobanje ni dopustno.

— Na ravnini rezi v vrsti, ki naj bo čim bližje glavi štora, ne sme biti pentelj žice od vodil, spiral ali debelih kolčkov, ostankov hmeljev in podobno.

— Nasad ne sme biti zaplevljen, posebno ne s pleveli, ki imajo v zemlji gost splet korenin ali živic.

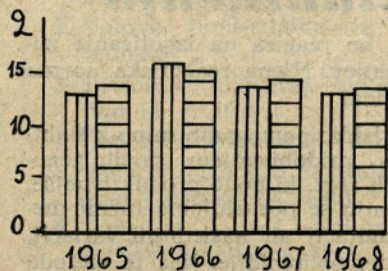
— Hmelj sme biti srednje osut in v jeseni in odoran. Pri visokem osipanju in odoravanju na široke grebene je potrebno pred rezjo vrste odorati s strojim odkopalnikom.

— Spomladi pred rezjo je treba njivo dobro prebratati, zravnati jesensko brazdo ter nasad očistiti žice in morebitnih ostankov hmeljevine.

— Tla morajo biti primerno vlažna za obdelavo s stroji.

Odstopanje od prej navedenega gre na račun kvalitete rezi ali storičnosti stroja. Zato moramo nasade, ki bi jih prihodnje leto strojno obrezovali, že letos od spomladi dalje primerno oskrbovati.

PRIDELEK

PRIMERJAVA POTREB
DEL. ČASA ZA 1 HA HM.

ODKOP ROČNO	120-160 UR
REZ ROČNO	50-70 UR
STROJNA REZ	3,1 URE